CLARISSIMI
COMITIS ET EQVITIS
ac Iuriſconſulti celeberrimi D. Io.
Hieronymi Albani Bergoma
tis Liber De poteſtate
PAPAE &
Concilii.

Non ſine priuilegio.

VIRTVTE DVCE COMITE FORTVNA.

VENETIIS Apud Io. Griphium.
M D XLIIII.

PAVLO III. PONT. MAX.
Io. Hieronymus Albanus.

ANIMADVERTI iampridem Pontifex Max. tum noſtro, tum ſuperioribus etiam aliquod ſæculis de Papæ & ſacri concilii poteſtate acerrime, ac ſæpe diſputatum: atque ea de re tam uarias doctiſſimorum hominum fuiſſe ſententias: ut eius quæſtionis difficultas, aucta potius quam ſublata mihi uideatur. Itaque non tam uirium mearum tenuitatem, quam quid Chriſtianum hominem, quid ſeruum tuum deceat, mecum ſubinde reputans, non potui me continere, quin quæ longo & pertinaci ſtudio ad hanc rem pertinentia uel ab aliis didiceram, uel ipſe excogitaram, hoc præſertim tempore publicarem: quo hæreticorum fautores nihil auidius expetũt, quàm ut Pontificiæ poteſtati quantum poſſunt, uel per inſidias derogent. In eo autem præcipue deſudauit labor noſter, ut quæ fuerant uariis locis diſperſa colligerem: quæ ſine ullo ordine tradita digererem: quæ obſcure dicta aperirem: ac denique ab aliis omiſſa pro ingenii uiribus ipſe ſupplerem. Sic enim fore exiſtimaui ut diſiectis (quem ad modum ſpero) tenebris, ueritas iam clara in medium prodiret. ac iam omnibus planè liqueret, eum qui legitime ſit ad Pontificatum aſſumptus: modo à fide non declinet, maioris ſemper authoritatis, quam patres concilii fuiſſe. Hoc autem quicquid eſt operis tibi dicandum exiſtimaui, primum quod eam tu, de qua agitur merito poteſtatem geris, & ad

iſtam dignitatem tam concordi patrum cõſenſu aſſumptus es: ut electio illa diuina potius q̃ humana uideri iure debeat. Huc accedit quod in defendenda iſtius ſanctæ ſedis maieſtate, in Cardinalium dignisſimis cooptationibus, in procuranda inter principes pace, longis ſuſceptis itineribus, non ſine maximo uitæ tuæ periculo, talem te Pontificem præſtitiſti: ut diſputationis huius noſtræ ſummam, non modo amplisſima iſta tibi data diuinitus poteſtas, ſed etiam præclari mores tui, uerisſimam eſſe demonſtrent. Neque tamen disſimulauerim hanc etiam ſuſcipiendi oneris cauſam mihi fuiſſe, ut qualis mea ſit erga te obſeruantia, hi aſſidui labores mei & qualeſcunque animi fœtus, oſtenderent. Quamobrem ſanctitatem tuam obſecro ut quæ pro te ac dignitate tua, ſi non erudite, at certe pie ac libenter elaborata ſunt, hilari animo ſuſcipere, ac ſi ui debitur fouere, non recuſes. Neque id ſanè fuerit amplitudini tuæ indecorum, nam quanto ſunt obſcuriora & humiliora, quæ radiis tui nominis illuſtraris, tanto maiorem eſſe clementiæ ac bonitatis tuæ ſplendorem omnes intelligent. Vale.

DE POTESTA-
TE PAPÆ ET CONCILII.

SI quid eſt in tota mortalium uita laudabile, id totum in magnis & arduis rebus eſſe conſtitutum, nemo iure du-
bitauerit. itaq; ne conatus quidem ulli honeſtiores exi-
ſtimantur, q̃ qui in difficili negotio fuerint aliquando ſu-
ſcepti, ubi ſi forte nos fallat qui plerumq; euentus opta-
tur, uolũtas tamen in laude poni ſolet. Qua ego ratione
ductus, cum iam inde a prima adoleſcentia iuri pontifi-
cio ac ciuili diſcendo totum me tradidiſſem, nullam qui
dem eius diſciplinæ partem mihi negligendam putaui, quæ tota ad rerum
publicarum conſtitutionem, & ciuilem ſocietatem conſeruandam, eſſet exco-
gitata: Verum eas diſputationes quę de magnis rebus eſſent, neſcio quo meo
genio impellente ſemper adamaui: & in iis ingenium, ſi quod in me eſt, liben
ter exercui. Quoniam igitur multi & illi quidem præcellentis doctrinæ glo-
ria illuſtres uiri, maior ne ſit ſummi Pont. an ſacri concilii poteſtas, acriter ali-
quando diſputarunt: & litterarum memoriæ uaria ac disſidentia tradiderũt:
Ego quoq; exquirendæ atq; intuendæ ueritatis gratia quid ea de re, ſentiam,
in medium afferre conſtitui, ut ſi fallor, a doctis uiris corrigi posſim. Sin recte
ſentio, ex noſtra hac diſputatione ueritas breuiter ac dilucide intelligatur.
Hæc tamen omnia quæ dicturus ſum. s. matris eccleſiæ cenſuris qua debeo
modeſtia & ueneratione ſubmitto. Simul etiam ab elegantioris muſæ homi-
nibus impetratum uelim: ut in eius rei inueſtigatione, quæ inter iuris interpre-
tes uentilatur, illorum interim lingua uti mihi permittant, dum res difficilli-
mæ & nullius prope eloquentiæ capaces explicatur. Deo igitur opt. Max.
(cuius cauſa agitur) inuocato. Opinor ego, ſaluo ſaniori iudicio, nullum ca-
ſum reperiri, in quo uere dici posſit, concilii poteſtatem Pontificia maiorem
eſſe, atq; inde ſequi dicimus, ut concilium in eum, qui certus ſit Pontifex, im-
perium nullum habeat: & quamuis prima fronte concluſio hæc non medio-
criter dubia uideatur, ſi tamen, quod a ſacris conſtitutionibus traditum eſt,
diligenter inſpicietur, fortaſſe non obſcura fiet. In primis autem operæpre-
cium eſſe arbitror, ſi declaretur, cur non in Pontificem ſimpliciter dixerim, ſed
in eum qui certus ſit Pontifex. id enim iccirco fecimus, ut nonnulla, quæ taci-
te obiici poſſent reiiciantur. uidelicet a concilio plures de pontificatu certan-
tes iudicari poſſe. c. Si duo. lxxix. diſt. idq; ab anteactis conciliis quandoq; fa-
ctum, ut de concilio Conſtantienſi legimus, & de aliis, quæ uti non neceſſaria
ad rem propoſitam omittũtur. pariter etiam dici poſſet iure cautum eſſe, Pon
tificem metu uel pecunia interueniente electum, de ſede eiici poſſe. c. Siquis
pecunia. lxxix. diſt. & his & ſimilibus argumentis concludi, his ſaltem in caſi-
bus concilium maiorem ipſo Pontifice poteſtatem habere. Hæc enim, &
ſimilia quæ afferri contra poſſent, ui prædictorum uerborum tacite diſſol-
uuntur, nam ubi plures de pontificatu contendunt, nec quis eorum uere

Papa

Papa ſit, percipi poteſt, cum non appareat quis uerus Pontifex ſit, omnes ab occupata dignitate repelluntur. iureconſulti enim quid nõ eſſe, & non apparere paria eſſe exiſtimarunt, L. Duo ſunt Titii. ff. de teſta. tut. L. In lege fundi. ff. de contr. emp. atq; hoc modo non Pont. Max. ſed factũ potius eligẽtium iudicatur, qui duos ad Pontificatum aſſumpſerunt. quod nullo pacto fieri poteſt, ne eccleſia, quæ corpus eſt myſticum, ſi duo habeat capita, monſtroſa fiat, contra. c. Quoniam in plerisq; de off. ordin. Iis igitur de cauſis non in Pontificem, ſed in eum, qui certus eſſet Pontifex diximus. Sic etiam ubi electio Pontificis tanquam irrita reprobatur, eũ ideo iudicari poſſe concedimus, quia cum legitime non fuerit ad Pontificatum aſſumptus, ne Pontifex quidem appellari meretur, neq; unquam Pontificiam poteſtatem adeptus eſt. nam cum ipſius electio ea forma careat, quæ unicuiq; rei tribuit, ut id ſit, quod eſſe dicitur. L. Si is qui quadraginta. §. quædam. ff. ad leg. fal. electio illa, iure electio dici non poteſt, ut in ſimili in. l. iiii. §. Condemnatum. ff. de re iud. traditum eſt, ſententiam, in qua quod ius poſtulat obſeruatum non eſt, ſententiæ ui ac nomine carere. idem ſancitum eſt & in. L. Non putauit. §. Non quæuis. ff. de bon. poſſ. cont. tab. ubi iureconſultus ait, filium non legitime exhæredatum: dici exhæredatum non poſſe: ſic etiam inſtrumentum, cui ſolemnia defuere, inſtrumenti uirtutem nomenq; non habere. L. Diuus, & ibi Bar. ff. de milit. teſta. nam aliquid non fieri, uel minus legitime fieri, paria eſſe exiſtimãtur. L. quoties. ff. qui ſatiſd. cog. Bar. in. L. ſi finita. §. iulianus. ff. de dam. infect. hinc dixit Bal. in. L. fi. C. ſent. reſcin. nõ poſſ. Papam canonice electum, eſſe Deum in terris: & non canonice electum, eſſe dæmonem claues non regni cœlorum ſed inferni gerentem, citat. d. c. Si quis pecunia, cui accedit Feli. in. c. Ego. N. col. ii. in fi. de iureiuran. An autem electio metu uel pecunia interueniente facta ipſo iure irrita ſit, uel per ſententiam irrita facienda nunc non diſcutiam: quia utcunq; ſit, non Pontificia poteſtas ſed factum eligentium iudicatur, ut etiam prædictum eſt. hæc autem quæſtio, in libro, quem edidimus de cardinalatu. q. xv. &. xvi. latisſime eſt enucleata, ubi eam nullius eſſe roboris oſtendimus. Nos igitur, ut ea euitentur quæ aduerſis frontibus inter ſe uidentur pugnare, ne ue illa aduerſentur quæ de Papa in hæreſim prolapſo dici poſſent, de certo Pontifice loqui uolumus, ac de illo, in quo Pontificiam eſſe poteſtatem extra quæſtionem eſt.

PRIMA PARS.

HIS igitur hunc in modum expoſitis ac præfixis, ut hæc quæ latisſime patet quæſtio clarius explicetur, & ſuo ordine percipi posſit: tota quidem res in treis partes principales mihi uidetur eſſe diuidenda. Primæ itaque partis ſumma hæc erit. Vbi Papa criminoſus eſt, & de ipſius criminibus iudicandis agitur, utra eo caſu poteſtas potior ſit. Secunda uero pars declarabit, quid iuris ſit quando nulla de Papæ criminibus quæſtio eſt: ſed tantum de peragendis eccleſiæ negotiis tractatur. quam ut res facilius intelligatur, in tria

tempora diſtinguemus. In tertia deniq; parte offendicula quædam reiicie-mus, atq; alia ſcitu digna, & quæ iam dicta & firmata per nos comprobabũt, breuiter adducentur. prædictum tamen uolo nemini mirum uideri debere ſi hoc in loco multa iterari uidebuntur quæ in.q.xxxix.lib.a nobis editi de car-dinalatu collecta adduximus id enim coacti fecimus ut huic quæſtioni, quã in primis tractare inſtituimus, cumulate ſatisfiat. Vt ad primã igitur partem redeamus, ſi quæritur quid de Pontifice iudicando tenendum ſit, Reſpon-deo: neminem in primam ſedem & aliorum omnium iudicem, ius dicendi authoritatem habere: ſed illius culpas diuino iudicio reſeruari.c. Nemo.c. Cuncta per mundum.c. Aliorum ix.q.tertia.c. Nunc autem, xxi. diſt.c. Si Pa-pa, xl. diſt. nam, ut in.d. conſtitutionibus traditum eſt, Papa primam ſe-dem obtinet, & aliorum iudex eſt: & per conſequens omnibus præeſt. quod quidem etiam late & antiquæ & nouæ legis authoritatibus comprobatur, in extrau. Vnam ſanctam de maio. & obed. explorati autem iuris eſt inferiori ſu-periorem iudicare non licere.c. Inferior xxi. diſt. et.c. Cum inferior, de ma-io. & obed. & concluſionem hanc aperte decidit tex. in d.c. Nemo, dum ait, Papam neque ab omni clero neque ab omni populo iudicari poſſe, nam populus Chriſtianus in hæc tantum duo genera hominum à iure diuiſus eſt .c. Duo ſunt, xxii.q. prima, nec dicta uerba de ſingulari iudicio intelligi poſ-ſunt, quia de ipſo prius dictum erat per illud uerbum, nemo, &.c. Ergo de to-ta eccleſia intelligenda ſunt, quæ in concilio eſſe, iuris interpretatione cenſe-tur, ut dictum eſt. idem ſentit tex. in.d.c. Aliorum, cum ait, Pontificem Deo tantum innocentiæ ſuæ rationem redditurum eſſe: Illa enim dictio, tan-tum, eam uim habet, ut omnia alia iudicia, diuino excepto, excludat. L. his ſolis. ff. de cond. & demon. cum ſimil. ut per iuniores in. L. ita ſtipulatus, in v. not. ff. de uerb. oblig. eſt etiam tex. in clem. Exiui de paradiſo. §. cum au-tem, de uerb. ſign. Quinimmo Pont. Maximum ſe concilio ſponte etiam ſubiicere non poſſe iuris interpretes communiter affirmarunt, dicentes eum amplitudini Pontificiæ poteſtatis quæ a Deo eſt, c. primo xxii. diſt. quicquam detrahere non poſſe, & quamuis reperiatur ab aliquibus Pontificibus non-nunquam id factum fuiſſe, aiunt id iure fieri non potuiſſe: ita Io. And. & Fe-li. poſt alios in.c. Eccleſia.s. mariæ, de conſt. Rom. in ſing. cxxxiiii. & Iaſ. poſt Alex. in. L. eſt receptum. ff. de iuriſd. omn. iud. ubi hanc partem crebrio-ribus ſententiis approbatam eſſe ait: & recte, hic enim actus ſibi inuicem re-pugnaret. ut ſcilicet idem ille eodem tempore & inferior & ſuperior ſit: quin nec legiſlator nec Deus ipſe facere poſſet ut repugnantia ſint in eodem ſubie-cto, teſte Ang. in conſ. clxxxvii. in fi. citat. L. ubi repugnantia. ff. de reg. iur. ubi Dec. hoc idem confirmat. Hinc (ut opinor) ſynodus contra ſymma-chum Theodorici regis authoritate coacta eidem Theodorico, antequam res agi cœpta eſſet, duo obiiciebat: concilium ſcilicet abſque ipſius accuſati Pontificis iuſſu congregari non poſſe, nec primæ ſedis antiſtitem minorum iudicio ſubiacere: quaſi diceret, etiam ſi concilium præcedente ipſius præ-ſulis authoritate conuocaretur, nobis tamen qui inferiores ſumus contra Pont. Max. ferre ſententiam non liceret, prius enim obiectum congregandi concilii principium reſpicit, ſcilicet ut conuocatio iniuſſu Pontificis facta ſit

irrita,

irrita. Poſterius autem obiectum ad concilii iam congregati authoritatem attinet, ſcilicet, ut Pontifex, qui etiam congregationi authoritatem præbuerit, non propterea iudicari poſſit, & ſic tex. ibi hoc modo expoſitus probat, Pontificem etiam ſponte concilii iudicio ſe ſubmittere non poſſe: in eo enim concilio de iudicandis Papæ culpis agebatur, cui Papa ſuam authoritatem impertiendo, conſequenter etiam ſe eiuſdem cenſuræ ultro ſubiiciebat: & tamen ſynodus ipſa ea uerba dixit, quæ pauloante adſcripſimus, & ſe eo etiam caſu Pontifice minorem eſſe cenſuit, quod & re ipſa declarauit: nam quamuis deinde ſymmachus authoritatem ſuam interpoſuiſſet, ſynodus tamen de eo ſententiam proferre haud auſa fuit: ſed hoc modo arbitrata eſt. Symmachus Papa ſedis apoſtolicæ præſul ab huiuſmodi oppoſitionibus impetitus, quantum ad homines reſpicit, ſit immunis & liber: cuius cauſam totam Dei iudicio reſeruamus, hæc omnia habentur in. §. Hinc etiam, xvii. diſt. quorſum enim illi patres Symmachum & Papam, & geminando ipſius dignitatem etiam ſedis apoſtolicæ præſulem, & ſe homines eſſe memorarunt? certe non ob aliam cauſam, niſi ut ex his re ipſa quod ſuperius dixerant, oſtenderetur, s. hominibus in eum, qui ſupra homines eſt, & qui Dei uices gerit, ius dicere non licere: Nam etiam ſi prima illa oppoſitio. s. non legitime congregati concilii ſublata eſſet accedente demum ipſius Pontificis authoritate, alia tamen adhuc ſupererat, minori. s. in ſuperiorem ius dicere fas non eſſe. idque inferenda de Symmacho ſententia præſtitit impedimentum: quia ubi duæ rationes æque principaliter adducuntur, ſufficit una ſublata adhuc alteram ſupereſſe. §. Affinitatis, inſt. de nupt. & quamuis ſymmachus criminum ſibi obiectorum reus repertus non fuerit, tamen concilium non tam hominis innocentiam, quàm dignitatis amplitudinem reſpexit: ut uidere eſt, ſi ſententiæ latæ uerba diligenter conſiderentur: Non enim ſynodus illa uſa eſt uerbo, abſoluimus & liberamus, ut in ſententiis, quæ pro innocente proferuntur, communiter dici ſolitum eſt. ſed ipſe, qui eſt Papa & apoſtolicæ ſedis præſul, quantum ad homines reſpicit, ſit immunis & liber. perinde ac ſi diceret non ſit liber, quia eum noſtra ſententia liberemus, neque ſit immunis, quia eum noſtra authoritate abſoluamus: ſed quia ipſe eſt Papa, ipſe eſt apoſtolicæ ſedis præſul, nos homines ſumus, quibus non licet de eo ſententiam ferre. Nemo enim qui condemnare non poteſt, abſoluere poteſt. L. Nemo. ff. de reg. iur. hoc igitur pacto quamuis Symmachus ſe ab obiectis erroribus expurgauerit, patres tamen in ſentẽtiæ ſuæ uerbis nõ Symmachi innocentiæ, ſed dignitatis celſitudini, honorem detulerunt, Nam ſi eos hominis potiſſimum mouiſſet innocentia, illis utique uſi eſſent uerbis, abſoluimus & liberamus, quæ ferè ſemper in abſoluendis reis proferre iudices ſolent, non ignoramus autem ea, quæ a communiter contingentibus & uſitatis ſunt argumenta, ualida exiſtimari, ut habetur in. L. Neque natales. C. de probat. tum etiam quia ex præcedentibus ſequentia declarantur,. L. Si ſeruus plurium. ff. de leg. primo cum ſimil. ſed in principio patres etiam ante cauſæ cognitionem dixerant ſeipſos, qui inferiores erant, ſummum Pont. iudicare non poſſe, ergo præcedentia cum ſequentibus iuncta id non obſcure indicant. quod ab illis quoque uerbis geminatis confirmatur, ubi

dictum

dictum eſt, Symmachus Papa & apoſtolicæ ſedis præſul, iſta enim geminatio Pontificiæ dignitatis arguit eam potiſsimum præ oculis habitam fuiſſe: nam ubi uerba geminata proferuntur, ibi a loquentibus uim factam fuiſſe iureconſulti arbitrantur. L. Baliſta. ff. ad Trebel. tradit Bar. in. L. Cum ſcimus. C. de agric. & cenſ. lib. xi. & ſic textus in. d. §. Hinc etiam, diligenter examinatus probat, concilium declaraſſe minorem ſe Pontifice Max. poteſtatem habere, dico, etiam ſi Pontifex ſe concilio ſubiiciat, ut prædixi, Ad idem eſt tex. not. in. c. Nunc autem. xxi. diſt. ubi Nicolaus Papa probare uolens maiores ab inferioribus iudicari non poſſe, Marcellini & Syxti Pontificum adducit exempla: aitq; concilia contra eos congregata dixiſſe nemini primam ſedem iudicare licere, ac eis propterea dictum fuiſſe, ut ſeipſos iudicarent. aduerte textum in. d. c. Nunc autem, cum Syxti exemplum adducit, loqui de concilio, quod Valentiani Auguſti iuſſu conuenerat, cui quidem concilio Syxtus a quodam Baſſo accuſatus ſe ſponte ſubiecerat, ut ait text. in. c. Mandaſtis. ii. q v. & tamen tex. in. d. c. Nunc autem, ait eum a concilio tanquam ab inferiore iudicari non potuiſſe, atque ita ipſum concilium declaraſſe: ergo ibi eſt irrefragaibilis tex. addito. d. c. Mandaſtis, probans Pontificem adeo maiorem concilio poteſtatem obtinere, ut, tam etſi uellet, ſe concilio ſubmittere nequeat. quod optimis utiq; rationibus ex mente Bellem. affirmat Card. Alex. in. c. Inferior. xxi. diſt. Nec obſtat Pontifices quandoque ſe concilio ſubieciſſe: quia ſi tenemus eos iuriſdictioni patrum ſe ſuppoſuiſſe, id de iure dicimus non licuiſſe, ut Io. And. & Feli. tradidere in. c. Eccleſia. s. Mariæ de Conſt. idq; in præcedentibus confirmatum eſt. Veruntamen quia non adeo facile credendum eſt Pontifices illos quicquam, quod de iure fieri non concederetur, facere uoluiſſe arg. L. Similes qui. ff. de teſt. milit. iccirco ſanctius eſſe arbitrare, ſi forte diceretur, eos id in ſua tamen celſitudine permanentes egiſſe. ſ. non ut ſe imperio concilii ſubiicerent, ſed ut quadam honeſtate uitæ ſuæ rationem redderent exemplo Dei, quem quandoque, facti ſui rationem reddidiſſe diuina monumenta commemorant, ut Eſaiæ. xliii. & exemplo Iob. xxxi. Si contempſi ſubire iudicium cum ſeruo meo &c. & Io. viii. ait Dominus, quis ex uobis arguet me de peccato? ſic quoque Io. xviii. inquit, ſi male locutus ſum, teſtimonium perhibe de malo &c. hoc enim modo uidemus Chriſtum etiam ipſum obiecta crimina diluiſſe. nec tamen propterea dicere oporteret eos, apud quos eiuſmodi excuſationes afferebantur, in eum ius & poteſtatem aliquam habuiſſe: uerum ex perfectione modeſtiæ id factum fuiſſe probat text. not. in. c. Teſtes. ii. q. vii. quod de Pontificibus quoque, qui id aliquando fecerunt reſpondendum eſt. nec aliter, ſi recte inſpiciantur ſentire uidentur canones qui dictorum Pontificum exempla commemorant: non enim eos ſe concilii ſententiæ ſubmiſiſſe, ſed coram concilio ſe expurgaſſe aiunt: ut non ſolum crimine ſed etiam ſuſpicione carerent, ut ſentit text. in. d. c. Mandaſtis, ibi, ſuſpicionem fugiens &c. & hoc modo iudicium illud inſpectionis potius fuiſſe q̃ poteſtatis arbitror. Quamobrem ſummopere laudandi ſunt, nedum excuſandi Pontifices illi, qui, ut ſcandalum puſillorum auferrent, ultro ſe purgare uoluerunt: quoniam unicuiq; mandauit Deus de proximo ſuo, Eccle. xvii.

& alibi inquit, qui ſcandalizauerit unum de puſillis iſtis, qui in me credunt &c. & rurſus, Veh illi, per quem ſcandala ueniunt, Matth.xviii. non tamen iccirco dicendum puto eos, coram quibus talis purgatio fit, in Pontificem poteſtatem habere, cui a Deo iura terreni cœleſtisq; imperii fuere cōmiſſa.c.i.xxii.d.ſt. quemadmodum & de Chriſto prædictum eſt. & quamuis alias purgatio apud eum, cui iudicandi facultas non deſit, fieri conſueuerit, illud eſt in prælatis inferioribus, aliter uero in Pontifice Max. quo in illo etiam caſu concilia ſunt inferiora, ut habetur in.d.c. Nunc autem. Non obſt. c.Nos ſi.ii.q.vii. quia reſpondet Feli.poſt Io. And.in.d.c.Eccleſia.s.Mariæ, ibi iudicium pro diſcretione ſumi debere. hoc ipſum alii quoque ferè omnes ſentiunt, ut per Dec.in.d.c.Eccleſia. poſſet & aliis modis reſpon[illegible]ri ut per Card.Iacob.in tract. de concil.in.q.de ſubmisſione Papæ. Nec obſt. ſi retorqueretur text.in.d.c. Mandaſtis, ibi, ſed non aliis qui noluerint, aut ſponte hoc non elegerint, faciendi formam dans &c. ergo uidetur Pontifex ſponte ſe concilio poſſe ſubiicere. Nam ſi dicimus Syxtum ſe poteſtati Synodi ſuppoſuiſſe, reſpondeo id contra ius factum fuiſſe, ut ait Feli.in.d.c. Eccleſia.s.Mariæ, idemq; probat text. per me diligenter expoſitus in.d.c. Nunc autem. Si uero dicimus ipſum concilio ſe nequaquam ſubieciſſe, ſed tantummodo ſe expurgaſſe, ut prædictum eſt: tunc non repugnat: ſiquidem non modo non repræhendimus, ſed laudamus Pontifices qui ſe publice excuſando obiectorum criminum ſuſpicionem tollunt. non tamen concedimus concilia aduerſus eos propterea authoritatem ullam potuiſſe nanciſci: per prædicta. Neque uero illud obſtiterit quòd nouimus Pontificem Papatui renuntiare poſſe.c.i.de renunt.in.vi. atque hinc argumentum duci poſſe, quòd multo magis ſe concilio posſit ſubmittere, quod utique minus uidetur. Reſpondeo enim actum renuntiationis nullam in ſe repugnantiam continere: renuntiantemq; ſibi ipſi dumtaxat præiudicium afferre: quod utique locum non haberet ſi ſe Synodi ſupponeret poteſtati: nemo enim eodem tempore & ſuperior, & inferior eſſe poteſt, cum repugnantia ſimul eſſe, ullo pacto nequeant, ut prædictum eſt per.L. Vbi repugnantia.ff.de reg.iur. monſtroſum quippe eſſet ſuperiorem ab inferiore iudicari poſſe, teſte Hoſt. in.c.Per uenerabilem.§.Sanè, qui fi.l. ſint leg. præterea per ſubiectionem hanc, non ipſi Pontifici ſed dignitati pontificiæ, iniuria fieret: ut aiunt Io.And.& Feli.in.d.c.Eccleſia.s.Mariæ. Non obſt. quemlibet priuilegio ſuo renuntiare poſſe. id enim tum demum uerum eſt, quum perſonis priuilegia conceduntur: hæc autem eminentia poteſtatis non perſonæ ulli, ſed pontificiæ tradita eſt dignitati, ut ſæpe dictum eſt: ergo ei Pontifex Max. renuntiare non poteſt, per not.in.c.Si diligenti, de for.comp. & in terminis per Io. And. & Feli.in.d.c. Eccleſia.s.Mariæ, atque ita ex his liquere arbitror, Pontificem etiam ultro ſe concilii poteſtati ſubiicere non poſſe. quam concluſionem aperte tenuit Io. de lign.poſt Vin.in.d.c. Eccleſia, cæteriq; eam frequentioribus uotis approbauere, teſte Dec.in.d.c. Eccleſia, & late illam confirmauit Card. Iacob.in.d.tract.de concil.in.q.de ſubmisſione Papæ. Pontificis autem culpas (ut reuertamur unde digresſi ſumus) a concilio iudicari non poſſe, Leonis etiam exemplo corroboratur: qui quamuis a grauibus ſceleribus ſibi obiectis ſe in concilio ſponte purgauerit, hanc tamen

alijs

aliis Pontificibus formã non præſcripſit, hæc ille in.c. Auditum.ii.q.vii. Hier. quoque in libro uirorum illuſtrium atteſtatur Damaſum accuſatum adulterii ſe ſponte cum.xlii.epiſcopis expurgaſſe. hæc habentur in.c. Nos ſi, in fi.ii.q.vii. Pontificis igitur culpas a nemine (Deo excepto) iudicari poſſe exempla quæ commemorauimus & authoritates affirmant. quod quidem & Bonifacius martyr apertisſime ſenſit inquiens, huius culpas, cum ipſe omnium aliorum iudex ſit, nemo mortalium iudicare audeat, niſi ſit a fide deuius. hæc ille, in.c. Si Papa.xl. diſt. ſummorum enim Pontificum eiectionem ſibi Dominus reſeruauit.c. Eiectionem.lxxix.diſt. & multa de maioritate Papæ ſupra concilium adducuntur per Barb. in clemen. Ne Romani de elect. ubi.lxxvii. fundamenta pro parte Pontificis attulit, & per Catald. de bon.comp. in tract. de poteſtate Papæ numero.lxxv. & per Iaſ. in conſ.xcviii. in.iiii. uolu.

Quare iam non obſcure probatum eſſe arbitror, Papam errantem, non tamen in fide, a concilio tanquam ab inferiore iudicari non poſſe. Verum ſi quiſpiam obiiciat, Papam ſaltem in caſu hæreſis iudicari per.d.c. Si Papa, dicimus hoc propoſitæ concluſioni non repugnare. cum primum enim Pontifex hæreticus eſt: cum extra eccleſiam ſit, Pontifex eſſe deſinit, & Pontificiam poteſtatem amittit. nam in lege ueteri ſcriptum eſt, non poteris alterius gentis regem facere, qui non ſit de fratribus tuis, Deut.xvii. faciunt not. per glo. & ſcrib. in.c.fi. de ordin. ab epiſc. qui renunt. epiſc. & teſte Cypriano didicimus hæreticos & ſchiſmaticos nil penitus poteſtatis habere: quia eccleſia, quæ una eſt, & intus & foris eſſe non poteſt. hæc ille in.c. Didicimus xxiiii.q.i. ſic & Nicolaus Papa de hæreticis ſcribens ait, Hi quos diuina teſtimonia non conſequuntur, quia extra eccleſiam ſunt, pondus humani teſtimonii perdiderunt aduerſus eos, qui in eccleſia eſſe uidentur: nec aduerſus eoſdem eccleſiaſticæ authoritatis pondus habere poterunt, qui ab eius fide diſceſsiſſe probati ſunt. Hæc Nicolaus in.c. Miramur, in fi.xxiiii.q.i. hæreſis enim ſeparat omnem hominem ab eccleſia, ut ait tex. in.c. Conuenientibus.i.q.vii. Propterea & Bellem. & Card. Alex. in.c. Anaſtaſius.xix.diſt. aiunt Papam hæreticum inter alios Pontifices non connumerari, & Anaſtaſii.ii. exemplum afferunt, qui, quoniam hæreticus fuit, in numerum Pontificum non refertur: atque iccirco alius, qui deinde idem nomen aſſumpſit, Anaſtaſius.ii. non autem.iii. nuncupatur. & de Papa hæretico.ſ. ut ideo iudicetur, quia amplius Papa non eſt, late habetur per Card. Alex. in.d.c. Si Papa, & in rub.xv.diſt. & per Catald. in tract. de pot. Pap. numero.xlv. & numero.lxxxii. & per Iaſ. in conſ.xcv. col.vi. in.iiii. uol. & talis ſententia, ut ait Petrus de monte in trac. de pot. Pap. potius priuati iam Pontificis declaratio eſt, quã noua priuatio, arg. L. Quid tamen.§. Si arbitrer.ff. de arbi. & L. Sicut.§. Sed ſi quæratur.ff. ſi ſer. uend. qui.n. non credit, iam iudicatus eſt. Nos autem de illo Pontifice, qui pontificia fungitur authoritate, loquimur. Quod autem de Pontifice propter hæreſim iudicando prædiximus, ita demum uerum eſſe arbitror, ſi ipſe anteq̃ ſententia proferatur non reſipiſceret, ac ſeipſum corrigeret, contra Roſel. qui in tract. de concil. in.iii.q. ſcriptum reliquit, conciliũ eo etiã in caſu ſe a ferenda ſententia in Pontificẽ abſtinere nõ poſſe. q̃d nos a ueritate abhorrere exiſtimamus, nã ſi teſte Apoſt. ad Titum.iii. habetur in.c. Dixit

Apoſtplus.xxiiii.q.iii.hæreticus homo non niſi poſt ſecundá correctionem deuitandus eſt, ergo multo magis non deponendus.& ita ſentit gl.not.in.c. Nunc autẽ.xxi.diſt.quod etiã ratione comprobatur,nam uox iſta,hæreticus, uox eſt criminis & pertinaciæ, ut ſtatim aperiemus: atque ita conſequenter dicimus eum tamdiu iudicari poſſe q̃ diu hæreticus eſt, & pertinax eſt, cæterum ſi ad fidem correctus redeat, cum in praua opinione non perſiſtat,eum amplius hæreticum appellari non debere, & ſacri canones & eorum interpretes ſæpisſime tradiderunt, illum dumtaxat huiuſcemodi criminis reum exiſtimantes qui nimium prauæ opinioni hæret contra.c. Ne innitaris, de conſtit.aliter uero ſentientes ſi eum pœniteat exemplo Pauli, cum ait, ueniam conſecutus ſum quia ignorans feci in incredulitate mea. cum igitur is hæreticus appellari amplius iure non posſit, cum errorem ſuum non defendat nec ei pertinaciter credat, ut docuit glo. & Bar. in L.i.C. de hæret.& Inn.in.c.i.de ſumm.trin.& Alber.de ros.in ſuo dict. in uerbo,hæreticus,ergo neque pœnæ hæreticis ſtatutæ ſuppoſitus eſt. Ad quod adduco tex. in. c.Si Papa,xl.diſt.ibi.Huius culpas iudicare præſumat mortalium nemo, niſi ſit à fide deuius. Ex quibus uerbis colligitur, Papam tempore ferendi iudicii à fide deuium eſſe oportere:nouimus enim qualitatẽ, quæ uerbo adiuncta eſt, ſecũdum tempus uerbi,cui adiicitur,eſſe intelligendam.L.In delictis .§.i. ff. de nox. Hæc autem ita demum uera eſſe credimus ut is uſque ad ſecundam correctionem, ut ait Apoſtolus, expectetur: & non plus, ne hæretico centies à fide deflectere poſſe & centies redire conceſſum uideatur. hoc idem ſenſit etiam Caiet.in tract. de pot. Pap.& concil.comp.c.xxiii. Et ad prædicta uideri poterunt quæ ſcripſit.B.Thom. in ii.ii.q.xi.art.iii.& iiii. de receptione hæret.& omnino textus notatu digni in.c. Quia ſanctitas, & in.c.Ponderet, L. diſt. Quare optimum conſilium hac in materia fore cenſemus, ſi Pontifices, quod abſit, de huiuſcemodi crimine accuſarentur,ut ſe paratos eſſe corrigi per documenta publica notum omnibus faciant idque eo modo quem docuit Alber. de roſ. in Rub.C. de hæret.in fi.ubi ait proteſtationem hanc Bonifacio viii.cuius memoria accuſabatur, multum profuiſſe. Ex iis igitur colligo concluſionem prorſus contrariam Roſelli ſententiæ. Ipſe enim concilium eo in caſu à ferenda depoſitionis ſententia ſe abſtinere non poſſe ſenſerat, nos uero concilium non modo id poſſe ſed etiam debere ex prædictis arbitramur:max.per tex.in.d.c.Dixit apoſtolus, & in d. c. Nunc autem, ubi ſecundum unam expoſitionem glo. habetur, concilium à ferenda contra Marcellinum ſententia ſe abſtinuiſſe quia corrigi fuit paratus. Neque obſt.ſi diceretur, ſi eo ipſo quòd Papa hæreticus eſt à Pontificia dignitate cadit,& extra eccleſiam eſt ut prædiximus:ergo is redire non poteſt ſaltem ut iterum Pontifex ſit, alioqui huiuſmodi reditus nouæ electionis uim haberet,& ita concilium cardinalibus eligendi ius auferret:quod iure fieri non poteſt ſecundum Roſel.in.d.loco Reſpõdeo in propoſita re ius eligendi interpretatione iuris ita demum ad Cardinales deuolui ſi ſententia criminis declaratoria ſubſequatur: quoniam pœnæ, quæ pro hæreſi ipſo iure imponuntur, exequi non poſſunt,niſi huiuſcemodi præcedat ſententia.c. Cum ſecundum de hæret.in vi.Eam uero proferri oportere lege aliqua non

probatur

probatur, immo contrarium quando Pontifex reſipiſcit paulo ante demonſtratum eſt. Quare cum iſtud ius ad Cardinales reuocabiliter deuolutum ſit, hoc eſt ut ita demum nouus Pontifex eligatur, ſi is peracta pœnitentia non reſipiſcat, idque a Cardinalibus præcogitari poſſit cum ex natura rei contingat, eis nulla infertur iniuria, ut in ſimili caſu conſiderat Dec.in.c. Quia diligentia, in ſi.de elect.nec mirum eſt ſi abſque alicuius ſolennitatis interuentu huiuſmodi reintegratio fiat, nam quemadmodum ob delictum priuatio dignitatis nudo iuris miſterio fit, ita per pœnitentiam crimine extincto res eiuſdem iuris nudo miſterio ad primum ſtatum redit, cum nihil tam naturale ſit quàm eodem modo quodque diſſoluere quo colligatum eſt L. Nihil tam .ff.de reg.iur.Nec dicatur hoc nouæ electionis uim obtinere,& hoc modo ius ſuum cardinalibus adimi, quoniam longe diſſimilia eſſe ſolent, aliquid nouiter fieri, uel actionem ipſo iure delatam remitti: nam (ut exemplis utamur)ſatis exploratum eſt prælatū bona eccleſiæ,ſi capituli non accedat conſenſus,alienare non poſſe, tot.tit. de reb. eccl. non alie. Verum ſi bona ipſo iure ad eccleſiā deuoluantur ex eo quod emphiteota canonem non ſoluerit, ut late docet Iaſ.in.L.ii.C.de re emph. Prælatus eo caſu non ſolutas penſiones recipiendo caducitatem remittere poterit,ut tradunt Card.flo. & alii in c. Potuit, de loc. Ad hoc accedit iureconſ. ſententia in.L. Qui autem.ff. de his quæ in frau.cred.quæ eſt ut quamuis omnis alienatio in fraudem creditorum prohibita ſit,debitor tamen hæreditatem ſibi delatam abſq; aliqua ſuſpicione fraudis repudiare poſſit, alienare enim & non acquirere imparia iudicantur .L.ſi ſponſus .§.ſi maritus hæres.ff. de don.int. ui.& ux. Quapropter idem quoque & hic cōcedendum eſt ut ſcilicet concilium quod à ferenda ſententia abſtinet, nullam ob id Cardinalibus iniuriam inferat, neque nouam electionem faciat. immo hoc facilius admittendum eſt, quia in prædictis caſibus prælatus ille caducitatem remittere & non remittere poterat, & debitor hæreditatem adire & non: hic uero concilium ad non ferendam ſententiam tenetur ut prædiximus. Quare ſi ea quæ lege permittente fiunt,iuſte fieri ſolent.L. Graccus, C.de adult. ergo multo magis ſi lege fiant præcipiente. Præterea apud legum conditores non inſolitum eſt, ut ſi quis per ſententiam iudicis reſtituatur, is ad ea omnia quæ prius erant ſua reſtitutus intelligatur, idque non ſolum ſi ipſi reſtituenti,ſed etiam ſi tertio præiudicium afferat, tex. eſt in L. ſi. C. de ſent.paſſ.ubi filius qui patre deportato & liberationem à patria poteſtate & paternarum rerum dominium erat adeptus,eo reſtituto utrunque ius amittit. Ad idem adduci poſſunt ſcrib. in L. Gallus .§.Et quidem ſi tantum. ff.de lib. & poſth. Bellem.in decis.dccxliiii. & Feli.in.c.Inter quatuor de maio.& obed.ubi communi conſenſu affirmāt, eum qui reſtituitur, ad ea omnia quæ occaſione criminis perdiderat reſtitutum eſſe exiſtimari. Si igitur hæc reſtitutio ſuperioris operatur, quid mirum ſi in propoſito caſu reſtitutio ipſius iuris miſterio facta idem operetur:& prædicta mea concluſio probatur, nam uidemus bona hæretici ipſo iure publicari, & tamen ſi is reſipiſcat antequam ſententia declaratoria proferatur, bona ſua recuperat, & ea amplius occupari non poſſunt, ut docuit glo. in .c. Maximum i.q. vii. glo. in ſumm.xxiii.q.vii.Io. And.in c. Quia diligentia

de

de elect. & in.c. Accuſatus, de hæret. in.vi.Card.Zamb. in clem.i.§.ſanè in i.q. de hæret. & Aret.in.c. At ſi clerici.§.de adulteriis nu.xxiii.de iudic.dicant alii qui equid uelint. Nunc ad primũ inſtitutum redeundo,ſi aliquis fortaſſe iis quæ ſuperius firmauimus,ex mente Abb.opponeret dicens,conciliũ etiã quando dubitatur an Papa hæreticus ſit,poſſe cauſam cognoſcere, per.d.c. Si Papa, & tamen adhuc non liquere, eum ob dictum crimen amplius non eſſe Pontificem, neque ab eo recedi poſſe, ut in.c.Cum non liceat, de præſcrip.& in.c.Non ne,viii q.iiii. Reſpondeo,cum iſta qualitas, quòd Papa hæreticus ſit, iuriſdictionem concilio tribuat, tunc regulam iuris locum habere diſponentem, ubi certa qualitas iuriſdictionem præbet aliter non habenti, ſi de huiuſmodi qualitate dubium eſt, ei an qualitas illa uera ſit cognoſcere licere, ut deinde procedere ualeat per.c. Si clericus, & ibi Ant.de butr.Abb. cæteriq; communiter tradiderunt, de for.comp.L. Si quis ex aliena.ff. de iudic.& Part.in.L.Præſcriptione, C.ſi cont.ius uel util.publ. Non mirum igitur ſi in caſu dubio quando ſcilicet an Papa hæreticus ſit quæſtio eſt, concilium cognoſcere non prohibetur, quia non ut iuriſdictionem habens in Põt. Max. id facit, ſed utpote fundamentum iuriſditionis præparans, quam ad ſe ratione hæreſis pertinere arbitratur, hæc Iaſ.in.d.conſ. xcv.col.vi.uerſ. Nec obſt. unum obiectum .D.Abb. Rurſus poſſent aliqui contra concluſionem noſtram inſurgere dicentes, Pontificem quando in notorio crimine & ſcandalum afferente perſeueraret, iudicari poſſe: moti authoritate glo. in d.c.Si Papa, quam approbat Abb.in c.Significaſti, de elect.& in q.incip.Epiſcopus,in ſolut.ii.dub. Rom.in conſ. cccccxxii. & Dec.in.d.c.Significaſti,& late in conſ.cli. ubi ait glo. illam canonum interpretibus communiter placuiſſe, à Theologis autem damnatam eſſe:rationes uero authoritatesq;,quæ pro utraque parte adducuntur,ibi uideri poterunt, & per Iaſ. in.d.conſ. xcv. in.iiii.uol.eas enim breuitatis gratia non recenſemus. His ita ſe poteſtati Pontificiæ opponentibus reſpondeo,glo.illam quæ à Theologis redarguitur iure optimo reprehendi. nam re uera contra tex. ſuum apertiſsime locuta eſt, ſi & mens & d. capituli uerba oculo ueritatis inſpiciantur:ibi enim expreſſum eſt, Pontificem qui notorie adeo & uehementer errat ut ratione ſcandali ſecum innumerabiles populos in gehennæ præcipitium attrahat, iudicari non poſſe niſi ſit à fide deuius.ecce quamuis crimina notoria in Pontifice ſint & ſcandalum afferant, ob id tamen ipſe nullius cenſuræ ſuppoſitus,eſt: ergo contra gloſam. hoc idem & ratio ibi poſita. quæ legis optima eſt interpres, confirmat: id enim omne à iure ſancitum eſſe exiſtimatur,in quo eadem ratio eſt,ut docuit Bal.in.L. Data opera. C.qui accus. nec aliter ſe habet ratio ad legem, quam anima ad corpus, ita Bal.in.L.Siquis ſeruo.C. de fur. & quemadmodum lex diſponit in caſibus in ea expreſsis, ita ratio legis ad caſus, in quibus uiget, diſpoſitionem eandem porrigit:ut per Bal.in.c.Dilectus filius, de reſcript. merito caſus omnes, qui ab eadem ratione gubernantur, ita ſub lege complectuntur, ſicut ſpecies ſub genere continentur,ut poſt multos affirmat Alex. in conſ.lxxv.in v.uol.& Dec.in conſ. ccclxxii. & recte, nã lex eſt,quicquid in ratione cõſiſtit teſte Abb.in.c.Nulla ratio,de pręb.Ea igitur ratione tradidit tex. in .d.c.Si Papa,Pontificẽ iudicari non poſſe, quia

cum

cum ipſe aliorum omnium iudex ſit, indignum omnino uideretur, ſi ſuperior iudicio inferioris parere compelleretur. Nulla enim profecto aut maior aut potentior ratio afferri potuiſſet, cum legislatores non modo (ut prædictum eſt) ſuperiorem ab inferiore, ſed parem à pari iudicari poſſe, nefas eſſe exiſtimauerint. L. Nam magiſtratus ff. de arbit. c. Innotuit, de elect. Quare aut contrariam partem ſequentes ſentiunt, Papam notorie peccãtem ut (dictum eſt) Pontificiam amittere poteſtatem: aut non: ſi eam amitti perhibent, tunc iſtud concluſioni noſtræ non eſſet impedimento: quia ſi is Pontificia poteſtate careret, icirco iudicaretur, quia non amplius Pontifex eſſet: ut ſupra etiam de Papa hæretico traditum eſt. ſed hoc eſſet contra tex. in .d. c. Si Papa, ubi Papam notorie peccantem & innumerabilibus populis graue ſcandalum afferentem a nemine iudicari poſſe poſitum eſt: quia ipſe aliorum omnium eſt iudex. quod proculdubio aliter eſſet, ſi pontificia dignitate careret. Si uero poteſtatem retineri concedunt, ut habetur in. d. tex. idque illæſa ueritate munitum eſt, aliter enim non dixiſſet Petrus in epiſtola .i. c. ii. ſubditi eſtote dominis ueſtris etiam diſcolis &c. ſi ob ſcelera poteſtas amitteretur. hoc idem non obſcure docuit Chriſtus, qui poſtquam phariſæos corruptis moribus uiuentes increpauit, eos tamen in principatu confirmauit dicens, facite quæcunque uobis facienda eſſe præcipiunt. ita B. Io. Chryſoſtomus in illa uerba, ſuper cathedram Moyſi &c. & habetur in c. Non quales, i. q. i. proinde etiam ſacri canones tradiderunt, ſacramenta a malis quoque prælatis conferri. c. Sicut Chriſtus. c. Intra, cum ſeq. c. Dominus. i. q. i. c. Siſcitantibus xv. q. ul. c. Vtrum, de conſecr. diſt. ii. cum multis quæ citari poſſent. quod utique eſſe non poſſet ſi tales prælati dignitate ſua carerent. Si igitur (ut predixi) aduerſantes conſentiunt Pontificem quomodocunq; peccantem, excepta hæreſi, a Pontificia non cadere poteſtate, ut ex prædictis negari non poteſt: quomodo deinde uelint ipſum ab aliis, qui eo ſunt inferiores, iudicari poſſe neſcio. Semper enim potentisſima illa ratio uiget quæ a. d. c. Si Papa, conſideratur ſcilicet eum, qui aliorum iudex eſt, iudicari non poſſe: ſed is ob ſua crimina aliorum iudex eſſe non deſinit, ut iam demonſtratum eſt, ergo &c. ut in ſimili conſequentiã hanc facit Bellem. cui accedit Card. Alex. in. c. Inferior xxi. diſt. ad rẽ faciunt canones, quos ſuperius retuli, probantes indiſtincte Põtificis culpas ſoli Deo reſeruatas eſſe: & primam ſedem a nemine iudicari debere non enim unum crimen ab alio ibi diſtinguitur, ergo nec nos id dicere poſſumus, quia ubi lex nõ diſtinguit neq; nos diſtinguere debemus, præſertim ubi de abſoluta Põtificis poteſtate ꝑtractatur, ut colligitur ex tex. in. c. Solitæ, de maio. & obed. & in extrauag. Vnã ſanctã eod. tit. põtifici. n. a Deo iura terreni cœleſtisq; imperii cõmiſſa fuere, c. i. xxii. diſt. eiq; tota monarchia ſpiritualis tradita fuit, & theſaurus omnis dignitatis in eo eſt, ac ipſe eſt culmen epiſcoporũ, & aliorũ, quos cõcipere poteſt intellectus: cui data eſt clauiũ plenitudo, & eius ſumma & libera eſt poteſtas, abſolutaq; ab omnibus uinculis, & ab omni coercẽte regula, exceptis euãgelii traditionibus: ita Bal. in proœ. decretal. & Dec. in cõſ. ccccxcviii. col. fi. & prędicta cõcluſio exẽplo ueteris teſtamẽti cõprobatur. legimus. n. primũ regum. c. xxiiii. & xxvi. licet Saul rex iam unctione ob ſuas omnibus notas iniquitates indignus eſſet effectus: Dauid tamen

nunquam

nunquam eum capere aut interficere auſum fuiſſe, quamuis id facere potuiſſet: ut legenti hiſtoriam liquet: ubi eſt, niſi Dominus Deus percuſſerit eum, aut dies eius uenerit, aut deſcendens in prælio perierit, propitius ſit mihi Dominus, ut non mittam manum in Chriſtum Domini. ruſus, non immittam manum meam in Dominum meum, quia Chriſtus Domini eſt. rurſus, quis enim mittet manum ſuam in Chriſtum Domini, & innocens erit? Ecce ergo, quamuis Saul rex eſſet iniquisſimus & notorius peccator incorrigibilisq;, tamen Dauid nunquam aduerſus eum inſurgere auſus eſt, appellans eum (quamuis improbisſimum hominem) Chriſtum Domini, eumq; ob notoria ſcelera dignitatem ſuam non amittere ſentiens. & propterea illum Dei iudicio dereliquit dicens, iudicet Dominus inter te & me, & ulciſcatur Dominus te & me. hæc enim in figura contingebant illis, ſcripta ſunt autẽ propter nos, in quos fines ſeculorum deuenerunt, ut ait Apoſt. i. ad cor. c. x. Quid ergo dicent illi, qui Papam, qui Chriſtus Domini eſt, pro quocunq; notorio crimine deponi poſſe perhibent. caueant obſecro ne in dictum illud incidant, Veh uobis qui dicitis bonum malũ, & malũ bonum, ponentes lucẽ tenebras, & tenebras lucem, Eſaiæ. v. & in. c. Veh, qui dicitis. xi. q. iii. Concluſio igitur ſit, Papam etiam notorie peccantem a concilio iudicari non poſſe: contra glo. in. d. c. Si Papa. Idq; quia canones indifferenter loquuntur, & quoniam eadem ratio ſemper uiget: quæ a. d. c. Si Papa, conſideratur. ubi eſt tex. contra glo. ſuam, quem euitari poſſe non arbitror, cum de publicis criminibus & ſcandalum afferentibus loquatur: & tamen pro Pontifice loquitur ut prædictum eſt. Nec obſt. reſponſa, quæ ut iſte tex. ineuitabilis euitaretur, Abb. & Dec. tradidere. Abbas enim concilii Baſilienſis fautor ac defenſor in tract. quẽ de. d. concilio edidit in. ii. dub. uerſ. iii. dixi, col. ii. & pen. cum negare non poſſet. d. c. Si Papa, de notoriis criminibus ſenſiſſe, ait, ibi non concilii ſed tantummodo ſingularis perſonæ iudicium excludi: quia tex. inquit, huius culpas iudicare præſumat mortalium nemo. ait enim ipſe, concilium proprie perſona non dicitur, neque iudicium eius mortale, ſed diuinum eſt. ita ſecundum Abb. d. capituli uerba de concilio minime ſunt intelligenda. Sed pace dixerim tanti patris, hæc reſponſio inepta eſt: nam, ſi hoc modo ille tex. explicaretur, maximum ſequeretur inconueniens, uidelicet Papam in caſu hæreſis ibi excepto a particulari perſona iudicari poſſe. nam ibi habetur, huius culpas iudicare præſumat mortalium nemo, niſi ſit a fide deuius. ea uero huius dictionis, niſi, uis eſt, ut id ponat, quod in oratione præcedenti uetitum eſt, ut not. Bart. in. L. Actione. C. de tranſact. uerum, ſi in præcedenti oratione perſonæ dumtaxat particularis iudicium prohibitum fuerat, & ab hac prohibitione ſolus caſus hæreſis ſit exceptus: quod prædiximus, ſequeretur omnino: uidelicet, eum in caſu hæreſis a particulari perſona iudicari poſſe: ut in exceptione ponatur, quod in regula negatum erat. hoc autem inconueniens a iure penitus abhorret: quia ubicunque Papam iudicari poſſe reperitur, ſemper intelligendum eſt a concilio glo. communi conſenſu approbata, in. c. Sicut inquit. ii. q. vii. idq; affirmauit ipſe met Abb. in. d. tract. de concil. Baſil. in. ii. dub. col. ii. habetur per Roſell. in tract. de concil. & per Dec. in. d. conſ. cli. & ab hoc nemo unquam

quem

quem uiderim diſſenſit. cum igitur hæc ita ſint, dicimus tex.illum de concilii quoque ſententia intelligendum eſſe: ne aliter eo modo legem interpretemur, quo res difficultatem patiatur, contra.L.unic.ubi Bald.C.de ſent.quæ pro eo quod inter: nouimus enim ita legem non eſſe exponendam ut poſſit a ſapiente repræhendi: ſicut eleganter docuit iureconſultus.L.Saluius Ariſto.ff.de leg.præſt.ſed quidnam magis repræhenſibile foret, q̃ ſi in aliquo caſu Pont.Max.a ſingulari perſona iudicari poſſe concederetur? præterea tex. illum de concilio ſenſiſſe docuit glo.in.c. Mandaſtis.ii.q.v. quæ Papam ab uniuerſali concilio iudicari non poſſe ait, niſi in caſu hæreſis: &.d.capituli Si Papa, authoritate mouetur. ſicq; non obſcure ſentit text. illum de concilio locutum fuiſſe. idem quoque a.c.Nemo, &.c.Aliorum.ix.q.iii.conſtitutum eſſe ſuperius demonſtratum eſt. Quare ex his Abbatis reſponſum ſatis ſuperq; refutatum eſſe arbitror. Nunc illud ſupereſt ut Decii reſponſum diſſoluatur. Decius conciliabuli mediolanenſis protector, cum uideret tex.hunc uehementer urgere contra notorii criminis obiectionem, quæ Iulio.ii.Pontifici Maximo opponebatur, dicebat.d.c. Si Papa, etiam ſi de notoriis Papæ erroribus loqueretur, de his tamen dumtaxat, quæ in omittendo conſiſtunt intelligi oportere: ponderando ibi text. negligens, remiſſus in operibus, taciturnus a bono &c.& ideo aliter eſſe dicebat in delictis, quæ committendo perpetrantur: quia cum hæc grauiora ſint, de uno caſu ad alium ob rationis diſſimilitudinem arguendum non eſſe perhibebat, ut per glo. in .L.Si mora.ff.Solu.mat.cæterum & iſta Decii opinio ualde abſona eſt: quia, quicquid aliàs ſit, negligentiæ peccatum in prælato grauiſſimum eſt. meminimus enim timere nos debere, quod comminetur Deus negligentiæ ſacerdotum, ait Hilarius in.c. Nulli fas.xxv.q.i. iccirco delictum hoc non minori pœna dignum, quàm ſi dolo perpetratum eſſet a legibus exiſtimatur, ut uidere eſt in.c. Dictum.lxxxi.diſt. ubi glo.id ad notandum eſſe dicit, prælatum pariter pro negligentia, ſicut & pro dolo deponendum eſſe.& ad hoc multos canones hoc ipſum ſentientes adducit. hoc idem & Hieronymini teſtimonio comprobatur, qui ad Heliodorum ſcribens ita locutus eſt: infatuatum ſal ad nihilum prodeſt, niſi ut proiiciatur foras, & a porcis conculcetur.quæ uerba nil aliud indicant quàm prælatum negligentem dignitate ſpoliandum eſſe, teſte glo. in.c. Non omnes.ii.q.vii. accedit glo.in.c. Sæpe fit. xii.q.ii. Quare autem inter hæc crimina in prælato nullum diſcrimen ſit, ea ratio eſſe poteſt: quia, qui ad ſacerdotale munus aſſumitur, præconis officium ſuſcipit.c.Sit rector.xliii. diſt. & hoc potiſſimum ad Pontificem pertinet.c.Officii.xxiiii.q.i.uerum is, qui proferendæ ueritatis onus aſſumpſit, ita dicitur proditor ueritatis eam tacendo, ac ſi mendatium loqueretur.c. Nolite timere.xi.q.iii. idq; atteſtatur etiam Auguſtinus ad Caſulanum dicens, uterq; reus eſt, & qui ueritatem occultat, & qui mendatium profert: quia ille prodeſſe non uult, & iſte nocere deſiderat, quæ paria ſunt, ut habetur in.c.Quiſquis metu.xi.q.iii.hinc teſtis, qui ſe ad dicendam ueritatem aſtrinxit, ita ob ueritatem quam tacuit, ſicut ob prolatum mendatium, falſi criminis reus efficitur.c.i.de crim.falſ. quando enim aliquis ſeu a pacto, ſeu a lege ad non negligendum onus, quod ſuſcepit, aſtrictus eſt: tunc eum ſi negligit

C perinde

ſcript. quod maxime uerum eſt, exiſtente tanta inter hos caſus rationis diſsimilitudine, ut ibi amittatur, hic uero Pontificia poteſtas retineatur, & ab hac ratione leges pendeant & prophetæ. nam ut Zepherinus Papa teſtatur, Maiorum quiſpiam, minorum accuſationibus non impetatur. c. Maiorum. ii. q. vii. Non tamen inficiamur Papæ clauibus expreſſe abutenti, & notorie quæ mala ſunt præcipienti, in illis caſibus parendum non eſſe. c. Manet xxiiii. q. i. c. Et ſi illa. i. q. vii. idem affirmauit Inn. in. c. Inquiſitioni, de ſent. excom. cui accedunt alii ibi, & Card. in conſ. cxlvii. in fi. & in conſ. cl. in fi. Quod tamen intelligendum eſt, quando talia Pontifex ſine iuſta cauſa præcipit. nã ex cauſa ẽt contra uniuerſalem ſtatũ eccleſiæ ſtatuere nõ prohibetur, ſecundum Inn. in. c. Quanto, de conſue. Non igitur Pontifex errans damnari poterit: immo in reliquis ligandi fungitur authoritate, ut probatur in. c. In memoriam. xix. diſt. ubi habetur, in memoriam B. Petri Summo Pontifici parendum eſſe, etiam ſi uix ferenda præcipiat. Idem colligitur ex tex. & glo. in c. Ipſe ligandi. xi. q. iii. ibi enim in tex. declaratum eſt, Pontificem ligandi poteſtate carere, quando eam pro uoluptatibus ſuis exercet. Glo. ibi quamprimum ait eum ob id depoſitione dignum eſſe, ut dicunt etiam qui aliam partem ſequuntur: ſed illico glo. ab hac opinione diſcedit inquiens ei in illis abuſibus parendum non eſſe. nouiſsima enim opinio præualet, ut per glo. in. L. Qui filium. §. i. ff. Ad Trebell. quare ibi glo. eſt quæ hoc modo conſiderata ſententiam hanc approbauit. quam etiam expreſſe ſenſit glo. in. c. Mandaſtis. ii. q. v. cum ait, Papam pro nullo crimine niſi pro ſola hæreſi iudicari poſſe, citat. d. c. Si Papa. idq; ſequitur glo. quæ eiuſdem capituli authoritate mouetur in. c. i. de renun. in. vi. accedunt Io. And. & Hoſt. in. c. Propoſuit, de præbend. & Card. Alex. in. c. Synodum, col. ii. xvii. diſt. & in. d. c. Si Papa, & in. c. Anaſtaſius. xix. diſt. Quæ quidem opinio etiam confirmatur per text. in. c. Oues. ii. q. vii. oues paſtorem nec repræhendere, niſi a fide exorbitauerit, nec ullatenus accuſare poſſunt: quia facta paſtorum ouis gladio ferienda non ſunt, quamuis repræhendenda recte uideantur. Et ut. S. Anterius Papa teſtatur in. c. Facta. ix. q. iii. facta ſubditorum iudicantur a nobis, noſtra uero a Domino iudicantur. loquitur enim de factis peccatorum Pontificis dum ſubiungit, deteriores ſunt qui uitam & mores corrumpunt iis, qui ſubſtantiam aliorum prædiaq; diripiunt. Et ultra prædicta concluſionem hanc approbat glo. not. in. d. c. Siquis pecunia, & B. Thom. in. iiii. diſt. xix. atque huic ſententiæ acceſſerunt Albertus Magn. Pet. de palu. Herueus Vlricus, Aug. de Anch. & alii relati per Io. de turr. crem. in lib. de eccl. hoc idem late comprobauit Caiet. in tract. de auth. Pap. & concil. & eccl. compar. c. xxvi. & c. xxvii. Neq; id (ut nõnulli faciunt) obiiciẽdũ eſt, omnino ueritati conſentaneũ non uideri. Pontificis. f. errãtis culpas a nemine iudicari poſſe. ne hoc modo capite langueſcente mẽbra infirmentur. Nã Deus quandoq; ob peccata populorum & malos antiſtites, & corruptorum morũ Principes, regnare patitur, iux. illud oſeæ. xiii. dabo uobis regem in furore meo. & Iob xxxiiii. Qui regnare facit hominẽ hypocritã ꝑpter peccata populi, hinc Hier. non ſemper princeps populo & iudex eccleſiæ per Dei arbitrium datur, ſed prout merita noſtra depoſcunt: ſi mali ſunt actus noſtri, & operamur maligna in con-

ſpectu Dei, datur nobis princeps ſecundum cor noſtrum. hæc illæ in.c. Audacter, viii. q.i. quod Euariſtus quoque Papa confirmat in.c. Non eſt. ii. q. vii Quare talis Pontifex tolerandus eſt, tum quia ex hoc forte bonum in eccleſiã enenire poterit: tum etiam quia, ut Aug. ait, non eſt magnum tolerare illum qui a Deo opt. max. toleratur. Eiuſdem quoque ſententiæ fuit Petrus in epiſt. i. c. ii. ubi ait, ſubditi eſtote Dominis ueſtris etiam dyſcolis: hæc enim eſt gratia ſi propter Dei conſcientiam ſuſtinet quis triſtitias patiens iniuſte. hæc ibi, neque timendum eſt, ut quandoque aduerſarii autumant, ob reprobatos ſummi Pont. mores uniuerſalem eccleſiam ſubuerti poſſe. Nã cum ea Chriſtus fore ſe uſque, ad conſummationem ſæculi pollicitus eſt, Matth. ult. Et teſte Hilario de trini. lib. vii. cuius meminit Card. Alex. in rubr. xv. diſt. col. iii. Proprium eccleſiæ eſſe ſolet ut tunc uincat cum læditur, tunc intelligat cum arguitur, tunc ſecura ſit cum uidetur ſuperata. Et. S. Rom. eccleſia, quæ ſemper immaculata permanſit, Domino prouidente, & B. Petro Apoſtolo opem ferente, firma & immobilis omni tempore perſiſtet. hęc Hier. ad Damaſum, habetur in.c. Hæc eſt fides xxiiii. q. i. ſcriptum enim eſt quòd portæ inferi non præualebunt aduerſus eam ſcilicet eccleſiam. & nauicula Petri fluctuare poteſt, ſubmergi uero non poteſt. c. Non turbatur, xxiiii. q. i. Quare ob id eccleſiam periclitari poſſe minime dubitandum eſt. Sed pro tali Pontifice tanto propenſius orandum eſt, ut habetur in. d. c. Si Papa, & multis modis poteſt modeſte admoneri, ut per Car. Alex. in Rub. xv. diſt. & hoc modo. d. Card. Alex. ſaluat glo. d. c. Si Papa, inquiens concilium congregari poſſe, ut Papa eo caſu admoneatur, non autem ut deponatur. hæc illæ in. d. c. Synodum col. ii. in cuius ſententiam inclinare uidetur etiam Iaſ. in conſ. xcv. in. iiii. uol. & quamuis hic illius glo. ſenſus eſſe non poſſit, illud tamen uerum puto, fore ut ubi Deus eccleſiæ ſuæ periculum uiderit imminere, aut malum præſulem eripiat, aut cor illius immutet, cum præſertim cor regis in manu Dei ſit, prouerb. c. xxi. aut inenarrabilibus modis illi ſuccurrat. Prudenter quoque Symmachus ait, Nolite exiſtimare eas animas inquiſitionis non habere formidinem, quas Deus præ cæteris ſuo reſeruauit examini, nõ habet apud illum reus de allegationis nitore ſubſidium, quando ipſorum factorum utitur eo teſte, quo iudice: hæc ille in. c. Aliorum. ix. q. iii. non omitto Petrum de monte in. d. ſuo tract. glo. illam. d. c. Si Papa, maledictam appellaſſe, dixiſſeq; eam non ſentire Pontificem pro notorio crimine deponi poſſe, ſed accuſari tantum: forte ut repræhendatur, & modeſte corrigatur, ſecũdum doctrinam apoſt. ad Timoth. v. ſeniorem ne increpaueris, ſed obſecrã ut patrem, & ut ei in his malefactis reſiſtatur, exemplo Pauli Petrum repræhendentis, quod legimus in. c. Paulus Petrum ii. non tamen ut deponatur, quemadmodum nec Petro ob eius delictum pontificia dignitas fuit adempta. hoc idem, ſi recte conſideremus, Chriſtum ipſum docuiſſe intuebimur, cum dixit Matth. xviii. Pedem, manum, oculumq; non tamen caput ſi ſcandalum afferret amputandum eſſe. non enim credendum eſt, Dominum uirtute & ſapientia ſua omnia præuidentem, & eccleſiæ ſuæ perfecte prouidere uolentem, cum præſertim dei perfecta ſint opera, ſine myſterio uoluiſſe membra quæcunq; ſcandalum afferentia oportere

tere præcidi, de capite uero nihil loqui uoluiſſe. Poſtremo præſuppoſita aduerſantium opinione, quam tamen conſtanter negamus, per prædicta fortaſſe noua queſtio excitari poſſet, an ſcilicet eo caſu omnium patrum conſenſus nemine penitus diſſentiente requiratur, & hoc quoniam ut tradit Bal. in. L. Barbarius. ff. de off. præt. in addit. ſiue apoſt. col. iii. ſicut prælatus habet ius in ſubditos, ita & ſubditi ius reale in eum, ut eis ſubſint in cuius iuris quaſi poſſesſione ſunt quemadmodum & filius in quaſi poſſesſione filiationis. Quibus ſtantibus illud ſequi uidetur ut unanimis omnium patrum conſenſus exigatur: cum enim eo caſu de auferendo cuique eorum iure & .d. quaſi poſſ. agatur, explorati iuris eſt, in re communi potiorem eſſe prohibentis cauſam. L. Sabinus. ff. com. diuid. cum concord. Et ita ſimilem quæſt. decidit Archid. in. c. Si tranſitus. lxxix. diſt. Quod etiam comprobari poſſet per tex. ſing. in. §. ſi. in Aut. de defen. ciuit. quem ualde extollit Rom. in ſing. xcv. & multi ibidem in addit. relati, ubi habetur quòd ad confirmandum defenſorem omnia ſuffragia exiguntur. Si ergo actū confirmationis unius diſſenſus infirmat, quanto magis depoſitionem Pont. ſumme odioſam? Accedat regula. c. Vbi periculum de elect. in vi. Et hoc præſertim cum in re dubia tutior uia ſit eligenda. c. Iuuenis de ſponſal. Cæterum quia nos prædictæ concluſioni noſtræ conſtanter adhæremus, ſufficiat hoc tēpore præſens dubium excitaſſe, pro cuius decis. uideri poſſent tradita in. c. Cum omnes de conſtit. Nunc ut quæcunque hactenus dicta ſunt in breue compendium redigamus, illud in ſumma colligimus, nullam prorſus eſſe concilii poteſtatem, in eum qui iure ſit Pontifex. & quamuis tria ſint, in quibus prima fronte aliud uideri posſit, primum ubi plures de pontificatu contendunt, alterum ubi Pontificis electio eſt irrita, tertium ubi fuerit hæreticus Pontifex: horum tamen nihil concluſioni noſtræ obſiſtit, nam & in eo quod primo diximus ubi non apparet quis ſit Pontifex, perinde eſt ac ſi non eſſet, cum non eſſe & non apparere paria eſſe iudicentur. Quod autem ſecundo loco tractatum eſt, qui legitime non eſt electus, is neque Pontifex appellari meretur, nec Pontificia ſubnixus eſt authoritate. Is denique qui in hæreſim lapſus, contumaciter in praua opinione pertendit, ne inter Pontifices quidem numeratur, quæ omnia euidentisſimis rationibus & maximorum uirorum authoritatibus ſuperius ita oſtendimus, ut plura addere ſuperfluum uideatur. In reliquis aūt Papā quanquā manifeſtisſime peccantem, neque ab ullo mortalium iudicari poſſe, neque poteſtatem ſuam concilii cenſuræ iure poſſe ſubmittere, abunde probatū eſt. Et hæc quod ad prius noſtræ diſtinctionis caput attinebat, dixiſſe ſatis ſit. Nam quæ de crimino ſi Pontificis authoritate polliciti eramus cumulatæ præſtitiſſe nobis uidemur.

NVNC iam igitur ſecundam partem aggrediamur, in qua quid iuris ſit quando non de Papa iudicando, ſed de expediendis eccleſiæ negotiis agitur, inueſtigandum eſt. Atque ut rem hanc, quæ ſatis prolixa eſt, & fortaſſe hactenus non recto ordine pertractata, planam faciamus. eam in tria tempora diuidendam eſſe iudicaui. Vt primum uideamus quid fieri oporteat cum cœpta negotia ab anteactis conciliis deciſa non ſunt. Secundo loco an Pont. poteſtas ſuper ea ſit, quæ ab illis ſatis deciſa fuiſſe uideri poſſunt. Tertio ubi legitime coacto concilio diſſentit Pontifex a patribus, utra ſententia ſit præferenda. In primo itaque caſu quærendum eſt, an occurrentia negotia, qualiacunque illa ſint, a Pont. Max. expediri posſint: an uero aliqua tanti ponderis ſint, ut non niſi de concilii conſenſu decidi ualeant. Hic non defuere qui uoluerint fidei & uniuerſalis eccleſiæ cauſas, ad ſolum concilium pertinere, moti authoritate Gregorii: qui de quatuor primis conciliis ait, ſe illa ſumma deuotione amplecti, quia in eis uelut in quadrato lapide ſanctæ fidei ſtructura conſurgit, & cuiuslibet uitæ communis atq; actionis norma conſiſtit: hæc ille in.c.Sicut.xv. diſt. & per iſtum tex. uoluit glo. & ibi nonnulli per Card. Alex. in.c. Anaſtaſius xix. diſt. memorati, quæſtionē fidei ſolius authoritate concilii decidendam eſſe. in hanc quoque ſententiam adducebantur, qui hanc partem ſequuntur per tex. in.d.c. Anaſtaſius, quo exprimitur Anaſtaſium iccirco hæreſis crimine damnatum fuiſſe, quia abſque concilio epiſcoporum, Achatii eius criminis rei particeps fuerit. pro hac eadem opinione afferunt tex. in.c. Habeo librum xvi. diſt. ubi habetur oportuiſſe ut ſynodus uniuerſalis contra quorundam hæreticorum prauitatem canones promulgaret. Nam ſicut (ibi Gem. ait) uerbum illud, oportuit, uerbum necesſitatis eſt, ex quo infertur, de his, quæ ad fidem attinent, abſq; concilio ſtatuta ſanciri non poſſe: ita Andr. ſic. in addit. ad Abb. in.c. Quod translationem, de off. deleg. ubi pro opinionum concordia ſubiunxit, fidei negotium quod graue & arduum eſt, ad ſolam ſynodum pertinere: ſi uero tale non ſit, Pontifici Max. id decidere non prohiberi. quæ opinio etiam ex mente Iaſ. eſt in conſ. i. col. iiiii. uerſ. Et licet ſolus Papa, ubi gloſam in.d.c. Anaſtaſius, intelligit, quando cauſa fidei ardua eſt. & hoc modo prius eam intellexerat Abb. in.q. incip. Epiſcopus, in.iii. char. cuius meminit card. Alex. in.d.c. Anaſtaſius. Verumenimuero iis quæ pro hac parte afferuntur non obſtantibus, & contrariam ſententiam potiorem eſſe, & hanc opinionum concordiam ueritate carere demonſtrabimus. Atque, ut planior hæc fiat materia: illud conſtanter affirmamus: Pontifici in Petro omnium cauſarum & præcipue maiorū decidendarū poteſtatem tributā eſſe: Secundo cauſā fidei a Pontifice terminari poſſe. Tertio quæſtionē fidei præſertim ad Pōtificē referendam eſſe. Quarto eā potisſimū ad Pont. referri debere, quæ ſit ardua, & ex hoc ultimo male concors illa concordia deſtruetur. Primo igitur dico omnium negotiorum & præcipue maiorum, iuriſditionem eſſe in Pont. max.

quia

quia Pontifex eadē authoritate fungitur, quā habebat: & Moyſes, teſte. B Bernardo ad Eugenium, ſed ad Moyſem præſertim maiora referebantur, alia uero, ut ipſe minus grauaretur, ab aliis quos ipſe elegerat decidebantur: ut legitur Exod. xviii. & Deut. i. ergo &c. Id etiam probatur ex his quæ habentur Deut. xvii. ubi, quando occurrebant ardua, iusſit dominus adeundum eſſe locum, in quo ſacerdotes leuitici, & iudex qui ſuper eos erat, ſedebant: & illos qui ſacerdotis imperio non obedicbant, morte dignos eſſe declarauit. Sed ille ſacerdos nunc Pont. Max. eſt, ut aperte oſtendit tex. in. c. Per uenerabilem. §. Rationibus, qui fil. ſint leg. ergo Pontificis eſt præſertim in arduis imperare: & eius imperio parendum eſt, ita iubente Deo. nec dicat aliquis tex. Deut. non de ſolo ſummo ſacerdote, uerum & de adiutoribus loqui, quia adiutores illi non ad minuendum ſummi ſacerdotis imperium, ſed ad labores adimendos, erant aſſumpti: ut nuperrime dictum eſt. quod confirmatur per not. in. d. §. ubi ſcriptores cōmuniter conſenſerunt ſolum Pont. ſine adiutoribus ardua expedire poſſe. quam concluſionem eo in libro, qui a me de Cardinalatu conſcriptus eſt, queſt. xxxix. latisſime probaui. hoc idē indicant uerba, quæ Pontifici in Petro dicta fuere: Quodcunque ligaueris &c. Matth. xvi. quæ quidem uerba cum uniuerſalia ſint, omnia continent: & nihil ab eis intelligitur exceptum, ut ait tex. in. c. Solitæ, de maio. & obed. ergo cum unum negotium ab aliis ſeiunctum non fuerit, ne nobis quidem id facere licitum eſt, ut ait tex. in. d. c. Solitæ, & in Extrauag. Vnam ſanctam, eod. tit. ubi ex infinitis propemodum antiquæ & nouæ legis authoritatibus oſtenditur, omnia Romano Pont. de neceſſitate ſalutis ſubeſſe: quod qui non credit ibi legat. hoc idem optimis rationibus confirmat glo. in clem. Ad noſtram, de hæret. ad rem facit tex. not. in. c. i. xxii. diſt. qui abſolute ait Petro iura terreni cœleſtisq; imperii a Deo commiſſa fuiſſe, & aliter credentem hæreſis criminis reum eſſe. idem atteſtatus eſt Bal. in proœ. decretal. cui accedit Dec. in conſ. ccccxcviii. col. fi. dum ait eſſe in Pontifice totam monarchiam ſpiritualem, & eius poteſtatem abſolutam eſſe ab omni regula coarctante, Accedat tex. in. c. Rogamus. xxiiii. q. i. ubi habetur ita: Deo præcipiente cūcta maiora negotia ad eccleſiam romanam, eſſe referenda, idem legitur in. c. Dudum. iii. q. vi. & cum dicimus, eccleſiam romanam, de poteſtate ſummi Pont. loquimur, ut colligitur in. d. c. Dudum, ubi ob authoritatem Petri defertur eccleſiæ Romanæ quæ illius nomine conſecrata eſt: quod confirmabitur ex infra dicendis, dum citabitur Card. Zamb. in clemen. una, de ſumm. trin. §. Nos igitur. Et Papa plenitudinem poteſtatis habere probatur, in. c. Cum ex eo, de pœnit. & remiſſ. ubi Inn. iii. id in concilio generali affirmauit. Idem expreſſe uoluit. B. Bernardus in epiſtola. ccxxxviii. inquiens quamuis alii in partem ſolicitudinis uocati ſint, Pontificem tamen ſolum plenitudinem habere poteſtatis. Ad idem eſt tex. in. c. Ad honorem, de auth. & uſ. pal. quod &. B. Thom confirmauit in quodlib. iiii. art. xiii. Sed quis Cyrillo de huiuſmodi potentiæ plenitudine uel altius uel illuſtrius unquam locutus eſt? qui in lib. theſaurorum ait. Filium Dei, quemadmodum ipſe a patre accepit eccleſiæ, & gentium ſceptrum, & poteſtatem ſuper omnem principatum, & ſuper omne quodcunque eſt, ut in eius nomine genua cun-

cta curuentur: ita eandem amplisſimam poteſtatem Petro & ſucceſſoribus ſuis plenisſime conceſiſſe. Alia cumplura ad rem hanc pertinentia colliguntur per quendam Aluarum Pellagium in lib. de planctu eccleſiæ lib. i. art. xlv. & nonnulla etiam quæ adduci poſſent, ut breuior ſim relinquuntur. Secundo ut ordinem inſtitutum ſequamur dico cauſam fidei in ſpecie a Pontifice decidi poſſe: ita Hier. ad Damaſum in. c. Hæc eſt fides. xxiiii. q. i. ubi ait ad Pontificem pertinere errantes in fide corrigere: & diſſentientes ab iis, quæ ipſius iudicio comprobata ſunt, cum Petri ſedem teneat, hæreticos eſſe. ad idem eſt text. in. c. Rogamus. xxiiii. q. i. Inſuper audi Cyrillum in. d. lib. Theſ. Maneamus ut membra in capite noſtro Apoſtolico throno Romanorum Pont. a quo noſtrum eſt quærere quid credere, & quid tenere debeamus, ipſum rogantes præ omnibus quoniam ipſius ſolius eſt repræhendere, corrigere, ſtatuere, diſponere, & ſoluere, & loco eius ligare qui ipſum edificauit: & nulli alii quod ſuum eſt, ſed ipſi ſoli dedit: cui omnes iure diuino caput inclinant: & primates mundi ei tanquam Chriſto obediunt. hæc ille. Et profecto ualde abſonum atque impium uideretur, ſi concilium dumtaxat hanc iuriſdictionem haberet. ſic enim infœlices errantium multorum animæ ob difficillimam concilii coactionem facillime perirent. quapropter omnino ad Pontificem pertinet. Siquidem ei Dominus dixit in Petro Luc. xxii. Ego rogaui pro te Petre, ut non deficiat fides tua. & tu aliquando conuerſus confirma fratres tuos, quæ uerba citat text. in. c. Maiores, de baptiſm. ad oſtendendum maiores eccleſiæ cauſas ad fidem pertinentes ſpectare ad ſummum Pont. hæc eadem uerba ad demonſtrandum Petri primatum, & eius inconcuſſam fidem adducuntur a text. in. c. i. xxi. diſt. nam ut Iſido. ait lib. vii. etymologi. cxii. quod etiam legitur in. c. Cleros. xxi. diſt. Pontifex princeps ſacerdotum eſt: uel dicitur quaſi uia ſequentium: ipſe eſt ſummus ſacerdos: ipſe Pontifex Max. ipſe, quod unuſquiſque facere debet, oſtendit. hoc enim ultimum ad fidei normam pertinere arbitror. hoc alia quoque ratione adiuuatur: una enim fides debet eſſe totius eccleſiæ. c. i. §. Vna, de ſumm. trin. Idq́; ait Apoſt. ad Epheſ. iiii. & i. ad Corin. i. ibi, Idipſum dicatis omnes, & non ſint in uobis ſchiſmata. ſed hoc impleri non poſſet, niſi exoriens de fide quæſtio a ſummo Pont. qui uniuerſæ eccleſiæ præfectus eſt, decidi poſſet: ut clare concludit B. Thom. in. ii. ii. q. i. art. x. ergo &c. & qui aliter diceret, hæreſis crimine teneretur, ut ait text. not. in. d. c. i. xxii. diſt. idq́; urgentibus argumentis confirmat glo. in. d. clem. Ad noſtrum, de hæret. Ad quod etiam uideatur Alu. pell. in. d. lib. i. art. xlv. Tertio dico fidei negotium præcipue Pontifici max. ſuppoſitum eſſe: nam Chriſtus Petro pontificiam poteſtatem traditurus diſcipulos omnes de fide interrogauit dicens, Quē dicunt homines eſſe filium hominis. uos autem quem me eſſe dicitis? &c. & ſic negotium hoc fidei erat: & quamuis omnes interrogati eſſent, tamen ſolus Petrus proſiliit inquiens, tu es Chriſtus filius Dei uiui. ob quam confesſionem Chriſtus ei dixit, & ego dabo tibi claues regni cœlorum: quodcunque ligaueris &c. quaſi dicat Chriſtus (ut Hier. ait) quia tu dixiſti me filium eſſe Dei uiui, & ego dico tibi, quia tu es Petrus, & tibi dabo &c. ita etiam prædicta uerba exponit B. Io. Chryſoſtomus, etiam ob hanc præcipuam ipſius

Petri

Petri confeſſionem eum Pontificiam nactum fuiſſe poteſtatẽ ait Card. Alex. in rub.xv.diſt.& in.c. Fidelior.L.diſt. His ſic ſe habentibus dico ſi negotium quod fuit cauſa Pontificiæ poteſtatis, fidei negotium fuit: ergo cauſa fidei, quæ Pontificiæ iuriſdictionis occaſionem præbuit, præ aliis debet ſub eadem iuriſdictione contineri, & hoc ſentiens Inn.iii.ait in.c.Maiores, de bapt. Maiores difficilioresq; cauſæ eccleſiæ, & præſertim fidei ad Petrum referantur: quia ipſe interroganti Chriſto, quis ipſe eſſet, reſpondit, tu es Chriſtus filii Dei uiui. Animaduerte uerbum illud, præſertim, quod non ſine myſterio in.d.c. poſitum fuit, accedit text.in.c. Quotiens.xxiiii.q.i. dum ait. Quotiens ratio fidei uentilatur, eam non niſi ad ſedem Petri referendam eſſe: nam iſte tex.iccirco negatiue ait quæſtionem fidei non ab alio quàm a ſolo Pontifice, decidendam eſſe: quia ſpecialiter & potiſſimum ueritas fidei potius a Pontifice quàm ab aliis ſperari poteſt, tum ob rationem prædictam, tum quia principaliter pro Petro oratum fuit a Chriſto, ne fides eius deficeret, ut etiam conſiderat Inn.iii.in.d.c.Maiores. Hoc idem Summus Pont. Sacro approbante concilio declarauit in clem.una.§.Nos igitur de Sum.trini.ubi Card.Zab.per illum text.ait, Nota quòd ad eccleſiam Rom.pertinet determinare ea quæ concernunt articulos fidei, quia rationes fidei determinat ſolus Papa. Quod quidem documentum ad aliud quoque adnotandum eſt.ſ.ut cum de poteſtate eccleſiæ Rom.loquimur, intelligatur, eam a ſolo Pontifice exerceri poſſe. Rurſus dico fidei cauſam eſſe adeo Summ. Pont.mandatam, ut ſecundum quorundam opinionem Papa ad eam decidendam uices ſuas nemini delegare poſſit. Hoc enim ſentit expræſſe Spec. in tit.de leg.§.Nunc oſtendendum, uerſ.xxxv.ubi enarrando caſus Summo Pont.reſeruatos, & qui a legato exerceri non poſſunt, caſum fidei exprimit. & quamuis deinde contra arguat de text.in.c. Frater noſter.xvi.q.i. tamen id uel de cauſis mediocribus intelligendum eſt, uel ſi de arduis loquimur, eas ab aliis cognoſci, ſed non niſi a Pontifice decidi poſſe, concedendum eſt: cum ita præciſe in.d.text. traditum ſit: ſecundum quem uerba illum citantis ſunt intelligenda, teſte Bar.in.L.Non ſolum.§. Liberationis.ff. de liber.leg. In hac eadem concluſione reſidet Catal.in tract.de poteſtate Papæ numero.xxxviii. per tex.in.d.c. Quotiens, ibi, non niſi ad ſedem Petri &c. Idem ſenſit Alu.pel.de plan.eccl.in lib.i.artic.xlv. Quod & nos concludenti ratione ſuſtineri poſſe credimus: quoniam fidei noſtræ ueritatem Speciali ratione Petro & ſucceſſoribus ſuis creditam fuiſſe, iam antea demonſtrauimus: ea uero, in quibus perſonæ induſtria potiſſimum eſt electa, per alios expediri non poſſe, notiſſimi iuris eſt: ut docuit Bar.in.L. Nemo eſt qui neſciat.ff.de duo.& in.L.Diem functo.ff.de off.aſſeſſ.& Feli.in.c.Licet ex quadam, col.ii.de teſt. inter artifices enim longam eſſe differentiam ait iuriſconſ. in.L.Inter artifices.ff.de ſolut. Quæ quidem omnia diligentiſſime ſunt animaduertenda pro deciſione alterius, qui ſtatim ſequitur, caſus. Ad illud autem, de quo nunc agitur, propoſitum redeundo, facit quod inquit Ambroſius ſuper Marc.ut refertur in.c.Non turbatur.xxiiii.q.i.ubi Petrus firmamentum eccleſiæ nuncupatur. referturq; etiam ſi apoſtolis omnibus dictum fuerit ut retia laxarent, ſoli tamen Petro dictum fuiſſe, Duc in altum, id eſt

in profundum diſputationum glo. ibi ſubiungit ex hoc argui poſſe, quæſtionem fidei ad ſolum Pont. pertinere: per.d.c.Quotiens. & ſic ibi glo. ad tex. relata uult alta negotia & potisſimum fidei ad Pontificem eſſe referenda. Hinc infertur Papam ad congregandum concilium non teneri in iis quæ ad fidem pertinent, cum ipſa ei decidere liceat, ut per B.Thom.in.q. de poten.q.x.art.iiii.cui accedit Card. Alex.in.c.i.& in.c. Sicut.xv.diſt.aiunt enim concilia dato certo & indubitato Pontifice q amuis utſlia, non tamen neceſſaria eſſe. Quarto dico cauſam fidei præſertim quando ardua eſt, a Pont.Max.iudicandam eſſe. & ſic conſtanter ſentimus, & loquimur aduerſus commentitiam illam uariarum opinionum concordiam, quam, ut ſuperius diximus, quidam fruſtra excogitarunt. hac autem ipſa de re eſt tex. expreſſus in.c.Frater noſter.xvi.diſt.ubi Greg.ait, Si qua cauſa fidei eueniet, Si mediocris erit, a noſtris reſponſalibus cognoſcatur. Si uero ardua ad ſedem apoſtolicam deducatur: ut noſtræ audientiæ ſententia decidatur, ad idem eſt text. in.d.c.Maiores, de baptiſm.dum uult maiores, & difficiliores fidei cauſas ad apoſtolicam ſedem eſſe referendas. huic demum ſententiæ accedũt rationes, & authoritates quas pauloante ad rem hanc adduximus & conſiderauimus: & præcipue Spec.in loco prædicto. Quare ex iis omnibus amplisſime demonſtratum eſſe arbitror, eccleſiæ cauſas omnes & cuiuſcunq; ſint qualitatis a Pont.Max.decidi poſſe. ut latius quoque in meo de cardinalibus lib.q.xxxix.oſtendi. Nunc illud ſupereſt ut quæ Superius in contrarium ſunt adducta refellamus. Primum itaque nihil urget Gregorii authoritas in.d.c.Sicut, Gregorius enim illa quatuor concilia non ideo tam modeſte ueneratus eſt, quod quæ ibi ſancita fuerant in ſolius eſſent concilii poteſtate: hoc enim conſtitutionibus, quas ſupra citauimus, apertisſime repugnaret: neque illorum dumtaxat quatuor ſed aliorum etiam conciliorum authoritati æque detuliſſet: Verum ea potisſimum (ut opinor) obſeruauit, quod prauas ac potentes hæreticorum ſectas perdiderant, & uenerandas ſanctiones tam ad fidem quam ad communem uitæ ſtatum attinentes ediderant, ut etiam ſenſit Barb. in clem.ne Romani, de elect. nec tam eorum qui illi concilio interfuerunt authoritatem, quàm ſententiarum, quæ ibi leguntur, grauitatem inſpexiſſe mihi uidetur. nam ueritas a quocunq; proferatur non tenenda ſolum, ſed etiam ueneranda eſt. quod & glo. oſtendit in.c.Quæritur.ii.q.vii.& a quocunque dicatur a Spirituſſancto eſt, ſecundum Ambro.in.i.ad cor.c.xii.ſed ratione continentis ea non ueneratur niſi honeſtatis gratia: quia concilia a Summo Pont. accipiunt authoritatem.c.Significaſti, de elect. habetur.xv.xvi.xvii.diſt. unde Gelaſius Papa in.c. Sancta, in fi. princ.xv.diſt. ait, ſed & ſi qua ſunt concilia a Sanctis patribus hactenus inſtituta, poſt iſtorum quatuor authoritatem etiam cuſtodienda, & recipienda mandamus, & decernimus: atque eo pacto eis uim legis tribuit. Præterea etiam ſi ad ſeruanda illa decreta ſe aſtrictum fuiſſe dixiſſet: hoc tamen opinioni meæ non eſſet impedimento. id enim iccirco factum crediderim, quia cauſæ illæ iam ab anteactis conciliis deciſæ fuerant, quod nobis non obſtat, ut in eo, qui ſtatim ſequitur, caſu, demonſtrabimus. in hoc enim de quo nunc agimus, de iis tantummodo loquimur, quæ adhuc a conciliis deciſa

non.

non ſunt. eodem modo ad.d.c. Anaſtaſius, reſpondetur: nam illa hæreſis ab anteacta Synodo damnata fuerat, ut ibi per glo. Ad.c.Habeo librum, reſpondetur, ibi oportuiſſe, ut contra hæreticos Synodus canones promulgaret, aliter enim hæretici illi Pontificiæ deciſioni non acquieuiſſent. quare ea facti potius, quàm iuris neceſsitas fuit. aliter canones ſibi inuicem repugnarent. Et ſi cuique fortaſſe prædictis obſtare uidebitur conſtitutio capituli. Frequens, edita in concilio Conſtantienſi: Is non ſubſiſtat, quia obiectioni huic inferius & recte, & opportune reſpondebimus. Confutatis igitur ac iam planè ſublatis contrariis argumentis illud ſequitur, quæſtiones qualeſcunque ſint, quæ nondum deciſæ fuerint, ad Petri ſedem eſſe referendas. quam concluſionem ultra alios late approbauit Abb.in.c. Quod translationem, de offi.deleg.& in.d.c.Maiores, de bapt.& in.q.incip.Epiſcopus, Card. Alexan.in locis ſuperius memoratis: & alii quos infra in tertio membro referre conſtitui.

Iam promiſſi ordinis ratio poſtulat, ut ea, quæ ad ſecundum membrum attinent perſcrutemur, uidelicet quando decreta ab anteactis conciliis edita ſunt, ſuper ea ſit nec ne poteſtas Pontificia, uel contra. Breuiter ex mente ſcriptorum omnium regula ſit, Pontificem maximum concilii conſtitutionibus ſuperiorem eſſe, ut ait tex.in.c.Cuncta per mundum.ix.q.iii.iccirco ſemper ab eis authoritas Pontificis excepta eſſe intelligitur.c. Significaſti, de elect.immo concilia a Pontifice Max.authoritatem nanciſcuntur.d.c.Significaſti, &.c.Dudum.iii.q.vi.§.Hinc etiam.xvii.diſt.itaque merito Papa maior eſt. quia princeps ſua facit omnia quibus ſuam impertitur authoritatem .L.i.§. Omnia.c. de uet.iur.enuc. Si enim Pontifex illis eſſentiam & poteſtatem tribuit, ut legitur in.c. Sancta, in fi.princ.xv.diſt.utique eis maior eſt. hinc uidemus totius eccleſiæ appellationes ad Pontficem Max. eſſe deferendas, ut ait text. not.in.c. Ipſi ſunt.ix.q.iii.clarum autem eſt concilium uniuerſalis eccleſiæ præſentiam atque imaginem exhibere, appellationem porrò de minori ad Maiorem fieri debere, a legibus conſtitutum eſſe. adiicitur in eodem text. a ſententia Papæ nunquam prorſus appellari poſſe: quod quidem uerbum, prorſus, animaduertendum eſt. & Papam ſupra omnia concilia poteſtatem habere confirmat glo. not. in.c. Vbi periculum, in uerbo, concilio, de elect. in.vi. Ab hac autem regula duo caſus tantummodo a ſapientibus excipiuntur, ſcilicet caſus fidei, & caſus in quo de uniuerſali eccleſiæ ſtatu agatur. de primo, text. eſt in.c.Sicut.xv.diſt. & in.c. Anaſtaſius.xix.diſt. & ita gloſam ibi procedere ait Abb. in.q.incip.Epiſcopus, De ſecondo caſu eſt glo.in.c.Propoſuit, de conceſſ.præbend. pro qua facit tex.in.c. Quæ ad perpetuam, &.c. Sunt quidam, &.c. Contra.xxv.q.i. nec non, & multa alia quæ in hac materia per Abb.& alios afferuntur, in.d.c. Significaſti, per Abb.in tract.de concil.Baſil.& in.q.incip.Epiſcopus, & per Roſell.in tract.de concil.ac per alios multos qui uariis in locis ea de re quid ſentirent ſcriptum reliquere. & quamuis id, quod de pertinentibus ad uniuerſalem eccleſiæ ſtatum diximus, redargui poſſet ex his quæ docuit Archidia.in.c.Porrò.lxvi.diſt.ubi ait a Pontifice Max.formam ſacramentorum ab apoſtolis traditam immutari poſſe: quod quidem ad uniuerſalem eccle-

ſiæ ſtatum pertinere haud obſcurum puto. tamen id etiam concedendo, & quamuis in his duobus caſibus Pontifex ſupra concilium imperium non haberet, non ſequitur propterea quicquam ob id detrahi Pontificiæ poteſtati: quæ in illis conciliis tanquam caput in membris, & tanquam rex in regno inerat, ac ueluti ſol inter minora ſidera corruſcabat. nam ubi concilia memorantur, de ueris atque integris conciliis intelligimus: quæ non niſi authoritatem præbente capite, ideſt Pontificia poteſtate congregantur, ut ſuperius dictum eſt, & infra etiam demonſtrabitur. quare cum totum concilium tanquam corpus unum cenſeatur iux. illud cant. vi. una columba mea: dici non poteſt idem ſeipſo maius, aut minus eſſe, argu. L. Eum qui ædes. ff. de uſuc. etſi in eodem corpore maioritas daretur, proculdubio caput cæteris membris præſtantius eſſe ab omnibus iudicaretur. hinc enim ſcriptum eſt, non licere a capite membra diſcedere, ſed ſequi ipſum debere. c. Non decet. xii. diſt. & hoc modo in prædictis etiam ſenſit Abb. in. d. q. incip. Epiſcopus. hinc ēt ſi ſuper intelligentia eorum, quæ a conciliis ſancita ſunt, ambigeretur: a ſede apoſtolica, utpote a capite interpretatio eſt requirenda. c. Nec licuit. xii. diſt. Verum dicet aliquis fortaſſe, cur ſic a ſanctis patribus ſpecialiter traditum eſt, decreta concilii in his, quæ ad fidem, & communem uiuendi modum pertinent, commutari non poſſe? Is ſciat id optima quidem ratione, & non ſine Dei numine conſtitutum eſſe, ne. ſ. (ut Gelaſius ait) prauis occaſio præberetur, quæ medicinaliter ſtatuta fuere pulſandi, hæc ille in. c. Maiores. xxiiii. q. i. ubi ait, hoc maiores diuino ſuggerente ſpiritu decreuiſſe. aliter enim nullus certus in fide noſtra uiuendi modus, nullum ſtabile fundamentum reperiretur: ſi ea, quæ ad fidem attinent, ſubuerti poſſent. Sic enim fides noſtra non una eſſet, contra illud apoſtoli ad Cor. i. Idipſum dicatis omnes etc. & i. ad Thimot. c. iii. Eccleſia eſt firmamentum, & columna ueritatis. & hoc modo eccleſia ſuper immobilis & inconcuſſæ petræ ſoliditate fundata dici non poſſet, contra illud Euange. Et ſuper hanc petram ædificabo eccleſiam meam: & contra text. in. c. Ita Dominus. xix. diſt. ibi, hanc petræ iſtius ſanctiſſimam firmitatem. ſed, ut proxime demonſtratum eſt, nihil ob id Pontificiæ detrahitur authoritati, quæ in illis conciliis tanquam caput inerat. & hoc ex eo etiam planius fit: quod eodem iure neque ipſi concilio, prædicta fidei decreta mutare licitum eſſet, ut ait text. in. d. c. Maiores, eadem enim in utroque caſu ratio eſt: & tamen propterea nemo dicere auderet, anteacta concilia maiorem futuris poteſtatem habuiſſe: cum ſemper eccleſia fuerit, & futura ſit una, ſecundum illud Cantic. Vna columba mea &c. Quare hactenus minime probatum eſſe arbitror concilium ullo in caſu ſupra Pontificem eſſe.

Reliquum igitur eſt, ut abſoluto hoc altero propoſitæ diſtinctionis membro ad tertium noſtra traducatur oratio: in quo diſcutiendum eſt, quid iuris ſit, quando congregata ſynodo a ſententia Pontificis max. qui in concilio ſunt patres diſſentiunt, & utra tum potior ac præferenda ſit ſententia. Hic ut res iſta clarius habeatur, nonnulli caſus ſeiunctim ſunt conſiderandi. quorum primus eſt, ſi quando forte Pontificis uoluntati diuinæ traditiones obſtarent: nam tunc Pontificem nil poſſe ſatis exploratum eſt. c. Sunt quidam

xxv.q.i. non enim fas eſt ſtatuta maiorum ab inferioribus ſubuerti, c. Cum inferior, cum concor.de maio.& obed. nec unquam alicui ampla adeo con dendæ legis poteſtas conceſſa eſſe exiſtimatur, ut is contra concedentis de creta ſtatuere poſsit,teſte Bal.in.L.Nulli.c.de ſenten.cum aliisquæ per Dec. afferuntur in conſ. ccccccxxxviii.col.pe.facit ad hanc rem illud Eſaiæ .x.num quid gloriabitur ſecuris contra eum qui ſecat in ea ? aut exaltabitur ſerra con tra eum qui trahit eam ? qua in re Pontifici max. non ſolum a concilio, ſed a quocunque priuato, qui aut ueteris aut nouæ legis authoritate mouentur, re ſiſti poſſet exemplo Pauli qui reſtitit in faciem Petri non ambulantis in uia euangelii. hoc idem & aduerſus uniuerſale concilium facere licitum eſſet, exemplo Hier. qui diuinæ legis authoritate motus,contra concilium affirma uit raptam & raptorem uinculo matrimonii poſſe coniungi,ut uidere eſt in .c.Tria, & in.c.Placuit.xxxvi.q.ii. Secundus caſus præcedenti ſimilis eſt, quando ſcilicet iuſſum Pontificis notorium ac manifeſtum contineret erro rem: tunc enim quamuis ipſum ob id damnari nõ poſſe docuerimus, nihilo minus in eiuſmodi erratis eum Pontificia carere poteſtate declaratum eſt, in.c. Manet.xxiiii.q.i.& in.c. Ipſe ligandi.xi.q.iii. nam poteſtas de genere bo norum eſt, & poſſe malum non dicitur poſſe.c. Principium de penit.diſt.ii. & iſta poteſtas ſecundum Apoſtolum in ędificationem non in deſtructionem tradita eſt,propterea Pontifici præcipienti quæ ſcandalum afferunt, & quæ ſi ne dedecore eccleſiæ recipi non poſſunt, parendum non eſſe docuit Inn. in .c.Inquiſitioni, de ſent.excomm. ideoq; non modo a patribus concilii,ſed a priuatis quoque hominibus reiicienda eſſent, quia (ut dixi) ad ea quæ ex profeſſo mala ſunt, nulla poteſtas extenditur. Et aduertendum eſt, nos ſem per de iis, quæ nota ſunt omnibus mala, loqui: contra id quod aduerſus Pontificem max. ab imperitis dici ſolitum eſt. Aiunt enim Pontificiam po teſtatem (ubi clauis erret) nullam eſſe, ac deinde (quod ferri nullo modo de beat) ipſi ex libidine ſua non ex æquo iudicant, & erraſſe clauem prædicant ſi quid aduerſus ſua uota factum uident, nec intelligunt clauem errare dici non poſſe, niſi tum demum cum error adeo apertus eſt, ut nulla ratione de fendi poſsit.c. Sunt quidam .xxv.q i.& ita ſi recte inſpiciatur,locutus eſt Inn. cæterum cum res dubia eſt, Summus Pont.iuris interpretatione non cenſe tur errare.c. Non nos.xl. diſt.ubi de Pontifice ita notanter ſcriptum eſt,quis enim ſanctum dubitet, quem apex tantæ dignitatis attollit ? huic deciſioni optime ſeruit elegans iuriſconſ. ſententia in.L. Liberto .ff. de obſeq. liber. cum ait, filio ac liberto ſemper honeſtam ac ſanctam perſonam patris & pa troni uideri debere. Facit tex.in.c. Non turbatur, xxiiii.q.i. ubi ait, non tur bari nauem in qua eſt Petrus,qui eccleſiæ firmamentum eſt. idem enim & de ſucceſſoribus Petri proculdubio intelligendum eſt,licet igitur in iis quæ aper te mala eſſe noſcuntur, Pontificia non uigeat authoritas: propterea tamen dici non poteſt, concilium maiorem ipſo Pontifice poteſtatem habere: nam idem eſſet etiam ſi cõcilium erraret ut ſuperius Hier.exemplũ afferentes dixi mus.concilia enim quandoque erraſſe non ignotum eſt, ut refert Card. Alex. in.c. Anaſtaſius, in fi.xix.diſt.non igitur ſic recte colligas, Pontifex in illis ca ſibus ligandi poteſtate non fungitur, neque ei parendum eſt, ergo ille, qui

ei non paret, maiorem ipſo authoritatem habet.nam priuatus (ut prædictum
eſt) ei parere non debet : & tamen nullam ipſe poteſtatem habet . Tertius ca
ſus eſt,in quo diſcutienda eſt propoſita difficultas,an .ſ. in decidendis eccleſiæ
quæſtionibus Papæ opinio patrum ſententiæ præferatur,uel contra. Itaq; ut
facilior fiat huiuſ ambiguitatis intellectus , ſic diſtinguas cenſeo, ut diligẽter
perſpicias de iis ne agatur,quæ ad fidem & communis uitę normam non per
tinent : an de iis quæ pertinent,primo caſu arbitror Pontificis ſententiam
proculdubio potiorem eſſe : nam ſi Pontifex max. poteſt ea tollere quando
iam ab anteactis concilis deciſa fuere:ut ſuperius in ſecundo diſtinctionis mẽ
bro fuit oſtenſum : ergo multo magis ne a patribus decidantur facere pote-
rit : tum quia difficillius quæ iam conſtituta ſunt deſtruuntur , quam ne fiant
impediuntur , teſte iure conſulto in.L. Patre furioſo .ff.de his qui ſunt ſui
uel alie.iur.tum etiam quia in illis conciliis etiam Pontificia inerat authoritas,
hic autem non,ergo &c. arguendo de maiori ad minus . Quinimmo credi-
derim Patres nullam iuriſdicendi authoritatem habere, niſi Pontificia pote-
ſtate muniantur,a qua conciliũ accipit authoritatẽ·c. Significaſti , de elect.c.
Vbi periculum , in uerbo ,concilio , eod.tit:in.vi.cum multis, quæ per Car.
Alex.adducuntur in d.c. Anaſtaſius , ubi ait, unico uerbo ad leges , que om-
nem concilio tribuunt poteſtatem , reſponderi poſſe, eas uidelicet intelligen
das, eſſe , quando Ponticia poteſtas , quæ concilii caput eſt, in eo in concre-
to conſideratur : uel quando poſtmodum concilii geſta a Pontifice max.ap-
probantur. nam principaliter conciliorum poteſtas in Papa conſiſtit , c.i. &
per totum.xvii.diſt.& conciliorum decreta Pontifici aſcribuntur .c. Si quis
dogmata xxv.q.ii.facit.c.Hi qui , de præben.in.vi.& hoc idem opinor non
obſcure ſenſiſſe Archidiaconum in.c.Porro . lxvi. diſt.dum ait Papam ſacra-
mẽtorum formam etiam ab Apoſtolis traditam mutare poſſe,uel Papa mor
tuo id & concilium poſſe : cum enim dicat id Papa mortuo euenire , ſentit
aliter ſe rem habere ipſo uiuente ac contradicente , cæterũ cum ſolus id poſ-
ſit, multo magis id poteſt , accedente totius eccleſiæ conſenſu . certe
nulla alia fuit Archidiaconi mens . niſi quòd Pontifice uiuente , cum ip-
ſe eccleſiæ caput exiſtat , ſine ipſius authoritate concilium ius dicere
non poſſit , eo autem mortuo concilium eccleſiæ caput exiſtit ſecundum
glo.in clem. Ne romani , de elect. idque tradit Card. Alex. in.d.c. Anaſtaſi-
us , merito enim cum ad concilium deuoluta ſit Pontificia poteſtas, eiuſdem
poteſtatis ui id facere poteſt. Idem eſſet etiam depoſito Pontifice , uel quan
do in urgentibus eccleſiæ negotiis ob in curiam ſummi Pont.authoritas eius
ad concilium recideret: nam his caſibus tunc concilium poteſt : quia in eo
Pontificia ineſt poteſtas , ut in fine huius quæſtionis aperiemus . Sed patri-
bus ſine Pontificia poteſtate ius dicere non licere ex prædictis ſatis arbitror
liquere , ergo Papæ ſententia præferenda eſt. Ad hoc illud etiam facit quod,
ut ſuperius late uiſum eſt , ipſius met cauſæ ob ſupremam , quæ in eo eſt,po
teſtatem ipſi uni in hoc ſæculo reſeruantur : modo ne a fide declinet . tunc
enim Pontifex eſſe deſinit . quanto ergo magis aliorum cauſæ ad eundem
ſunt referendæ ? Si uero loquimur de iis quæ ad fidem pertinent,tunc quia
hoc opus hic labor eſt , rei difficultatem quam fieri poteſt diligentiſſime exa
minandam

minandam eſſe cenſeo. In primis igitur ex mente Abb. Card. Alex. in d. c. Anaſtaſius, ait ſi in negotio fidei Papa melioribus rationibus moueretur, tunc ipſius ſententiam potiorem eſſe. & idem etiam dixerat Roſell. in tract. de concil. In caſu autem dubio inquit Card. patrum opinionem utpote meliorem anteponendam eſſe: & Papam aliter ſentientem tanquam hæreticum damnari poſſe. Ego autem optimis rationibus ſubnixus affirmare auſim, hanc hominum alioqui eruditorum opinionem nemini merito placere poſſe. nam fides noſtra una eſt, teſte Apoſt. ad Epheſ. iiii. & c. i. §. Vna de ſumma. trin. & unica eſt ueritas, ut ex prædictis apparet. Aut igitur uolunt ii ſententiam patrum eſſe præferendam, quia quod ipſi unanimiter ſentiunt, id dicatur ueritate munitum: aut id præſumi, & ſic caſum dubium adhuc remanere, quia præſumptio locum non habet niſi in caſu dubio, ut notum eſt. Si id uerum eſſe autumant quod a patribus declaratur: quomodo dici poteſt Papæ ſententiam præferri quando melioribus rationibus roborata eſt? nam omne quod a ueritate deflectit falſum eſt, & ut ait Apoſt. omne quod non eſt ex fide, peccatum eſt. Quare ſi quod a patribus profertur ueritas eſt, illud ſequitur, ut id omne ꝙ ab eorum ſententia diſcrepat, falſitas ſit. Qua enim authoritate diceretur, patrum ſententiam ueritatem habere, quod ab ipſis proueniat, eadem authoritate dicendum foret rationes Pontificis, quæ a concilio utpote non bonæ reiiciuntur, ueritate carere. præſupponimus enim concilium congregatum eſſe, & ſententias ſibi inuicem repugnare: aliter ſi negotium fidei iam deciſum fuiſſet, id amplius retractari non poſſet, per. d. c, Maiores. xxiiii. q. i. Præterea quis eſſet iudex an Papa melioribus quam patres rationibus moueatur? ergo &c. Aut caſum dubium eſſe ſentiunt, ſed pro opinione patrum præſumendum eſſe per. c. Prudentiam, de off. deleg. & tunc dico Papam damnari non poſſe, niſi pro hæreſi uera: & de qua non ſit dubium quin ſit hæreſis, ut ipſe met card. Alex. ait in. c. Si Papa xl. diſt. & hoc regulare eſt: nam in dubio reos non eſſe damnandos apud iurisconſultos traditum eſt. L. Abſentem. ff. de pæn. quod de Pontifice præſertim dicendum eſt, qui errare non exiſtimatur ſecundum. c. Non nos, xl. diſt. Quicquid ſit, card. Alex. in. d. c. Anaſtaſius, ait in negotio fidei patrum opinionem potiorem eſſe. idem uoluit & in c. i. & in. c. Sicut, xv. diſt. Quanquam autem eo animo ſum ut arbitrer uix unquam hoc poſſe euenire: ſi tamen accideret, & Pontificem & patres in ſua opinione pertinaces eſſe: puto contrariam prædictæ ſententiam magnis rationibus & authoritatibus defendi poſſe. Quin etiam ſi aliter ſe res haberet, non tamen ſequitur concilium maiorem ipſo Pont. poteſtatem habere. Ad primum moueor, quia, ut in primo diſtinctionis membro clare fuit oſtenſum, ſoli Pont. per illa uerba, quodcunque ligaueris, etiā decidendæ quęſtionis fidei iuriſdictio tradita fuit: & præſertim negotium fidei in illis uerbis (ut ibi diximus) continetur. ergo ſolus poterit id iudicare, & ei parendum erit. etſi aduerſantes diſtinguunt an concilium ſit congregatum nec ne, dico diſtinctionem hanc iure non probari, & Pontificiam poteſtatem, quæ nec diſtincta, nec anguſtata unquam fuit, nec diſtinguendam, nec coreſtringedam eſſe, ut docuit tex. in. c. Solitæ, de maio. & obed. & in extrauag. Vnam ſanctam, eod. tit. & glo. not. in clem. Ad noſtrum, de hæret. idqꝫ

atteſtatus

atteſtatus eſt Bal.in proœ. decretal.dicens in Pontifice totam eſſe monarchiam ſpiritualem, & ipſius poteſtatem ab omni regula, quæ coarctet, abſolutam eſſe. Præterea quando plura in uno ſermone coniunguntur, & ab eodem uerbo reguntur, ea omnia dicuntur eiuſdem eſſe qualitatis arg. L.unic. uerſ. His tam uarie.C. de caduc.toll. ſed hoc modo omnium iudicandorum poteſtas Petro tributa eſt,per illa uniuerſalia & amplisſima uerba, quodcunque ligaueris, ergo quemadmodum Pontifex ob illam poteſtatem alia negotia etiam contradicente concilio iudicare poteſt, nec ſine Pontificia poteſtate patres id poſſunt, ut nuper dictum eſt:ita ob eandem poteſtatem etiã negotium fidei decidere poterit: ut omnia pariformi ratione cenſeantur ſecundum.L. Iam hoc iure .ff.de uulg.& pupill. intelligo ſemper dummodo ſummus Pont. aperte contra dogmata non loquatur: nam tunc hæreticus eſſet.c.Sunt quidam, xxv.q.i. loquimur enim in dubio,quando interprætanda eſt ſcriptura, & Pontificis interprætatio non eſt contra euangelica documenta: ſicut erat interprætatio Arii, uidelicet patrem eſſe maiorem filio, quæ repugnabat uerbo Domini, ego & pater unum ſumus Io.x. quod habetur in.c.Quidam, uerſ.Ariani xxiiii.q.iii.Inſuper,hoc concludenti ratione comprobatur: nam aut negas ſolum Pont. negotia fidei iudicare poſſe, aut non: ſi id negas, contra expreſſas, conſtitutiones & contra ſanctorum dogmata loqueris: quorum ſupra meminimus. Si uero id concedis, tum ſequitur. quod cum posſit ſolus Pont.& nolit ſine concilio iudicare, illa ſynodi coactio quæ pro decidenda illa quæſtione fit,ad libitum Pontificis eſt: cum nulla cogente necesſitate,eam conuocet.Sed in caſibus in quibus pro libito Pontificis ſynodus congregatur, Pontifex abſolutam habet poteſtatem: ut late per Roſell.in tract. de concil. & per card.Alex. in.c.i.col.iiii.xv. diſt. idque omnes hac de re ſcribentes conſentiunt. Non enim poteſt Pontifex max.diminuere Pontificiam poteſtatem, neque obligare ſe, ne posſit ea, quæ pontificiæ dignitati tradita ſunt. nam cum amplitudo huius poteſtatis a Deo authoritatem ſumpſerit, non poteſt humana Pontificis uoluntas, eam ullo modo mutare. ob hanc enim rationem ſcriptores quos non multo ſuperius citauimus:uno ore affirmant, Papam ſe concilio ſubiicere non poſſe. Quinimmo dico Papam etiam accedente iuramento & uoto ſe aſtringere non poſſe quin ea posſit, quæ a Deo pontificiæ tradita ſunt poteſtati, ut late tradidit Alex.in conſ.ccxxiiii. in.vi. uol.& Barb.in conſ.i.in.i.uol. qui ambo ita in facti contingentia Pauli ſecundi temporibus reſponderunt,dum enim Cardinales pro eligendo Pontifice in conclaui eſſent,omnes iuris iurandi religione ſe obſtrinxerunt, ut qui eorum Pontifex eſſet. niſi fratrum accedente conſenſu neque Cardinales creare neque bona eccleſiæ in feudum poſſet concedere. prædicti autem iuriſconſulti celeberrimi Paulo ſecundo ad pontificatum aſſumpto conſuluere, eum hæc peragere poſſe iuramenti religione non uiolata. aiunt enim talia iuramenta uotaq́; irrita eſſe: quia amplitudini Pontificiæ repugnant, & conſequenter Pontifici hæc agere licere perinde ac ſi nullo iuramento ſe obligaſſet. Ad rem faciunt quæ per Feli. & alios habentur in.c. Si diligenti, de for.comp.inquiunt enim clericum priuilegio fori renuntiare non poſſe: quia priuilegium de iure diuino eſt. Quare ita in propo

ſito

ſito caſu dicendum uidetur: nam ſi Pontificiæ poteſtati a Deo traditum eſt, ut emergentes fidei quæſtiones decidere poſsit: ergo non poteſt Pontifex per congregationem Synodi, quæ ſponte ab eo fit, ſe obligare quin eodem modo ſolus poſsit: quo & ante actum hunc uoluntarium, ſolus id poterat. Cæterum poſſet uoluntas Pontificis facere, ne Pontificiæ liceat poteſtati quod ipſi datum a Deo eſt: contra prædicta. Intelligo dummodo, ut ſæpe iam dixi, Pontifex aperte contra dogmata fidei non loquatur, per.c.Sunt quidam.xxv.q.i. hæc eadem ratio locum etiam haberet, quando iam congregata Synodo aliqua fidei quæſtio naſceretur. non enim Pontifici Max. licitum eſt in Pontificia iuriſdictione ſibi conſortes adhibere, ut per Card. Alexan.in.c.Inferior.xxi.diſt. & huius dicti ratio eſſe poteſt, quia Pont.Max. qui Dei uices gerit in terris, non poteſt ſibi pares, & multo minus ſuperiores conſtituere: quia ſecundum Ariſt. ſtantibus terminis diſcretiuis, nullum inferius poteſt eſſe id quod ſuperius, nec participate, hæc ſunt aurea uerba Baldi de Imperatore loquentis in præludiis feud.uerſ.Expedita definitione, quæ extolluntur a Curt.in conſil.lxiiii. & hoc ſatis clare apparebit ex authoritatibus, quæ inferius citabuntur. Præterea in multa alioqui abſurda incideremus: nam ſi Patrum ſententia præferenda eſſet, ſequeretur idem eſſe, etiam ſi non omnes unaniniter in eandem ſententiam adducerentur, ſed eorum maior pars: quia in uniuerſitatibus quod a maiori parte fit, cenſetur ab omnibus approbatum.L.Quod maior.ff.Ad municip.& tunc ſequeretur ab unius minimi prælati ſuffragio, quod ſupra dimidiam partem ſuffragiorum eſſet, fidei noſtræ ueritatem dependere poſſe. quod eſt contra tex.in.c.Hæc eſt fides, & in.c. Quotiens.xxiiii.q.i. & contra.c. Maiores, de bapt. Si uero uolumus dicere etiam minorem ſuffragiorum partem, cum qua Pontifex ſentiat præferri: tunc quæram ubi, & quo iure? præterea ſequeretur plus poſſe Pontificem, cui quatuor uel quinque prælati accederent, quam alios omnes Patres, quod utiq; ridiculum merito uideri poſſet, ſi negemus, ſolum Pont.id poſſe, quod cum quinque uel ſex patrum conſenſu poſsit, cum tot ſuffragia ferè nunquam Pontifici Max. a quo creantur, deeſſe poſsint: neque uero debet Pontifici per indirectum licere, quod ei directo prohibetur.c.Cum quid, de regu. iur.in.vi. Si uero diceretur, hæc non habere locum niſi quando ſuffragia eſſent paria, uel quaſi paria. reſpondeo ad mille diſtinctiones, & ſubdiſtinctiones hoc modo deueniri, quæ a iure non probantur. erubeſcimus autem cum ſine lege loquimur.L.Illam.C.de coll. Sed Pontifex Max. fundatam atque inconcuſſam habet intentionem ſuam, cum ei dictum ſit, Quodcunque ligaueris, ubi nihil prorſus fuit exceptum.c. Solitæ, de maio. & obed. qui uult hanc intra certos limites coercere poteſtatem, doceat qua authoritate id faciat. ubi enim limites non præfigit lex, ne nobis quidem id facere permittitur.L.i.§.Generaliter.ff.de legat. præſtan. propterea B.Thom.ii.ii.q.i.art.x.concludit, ut diuerſitas opinionum tollatur, neceſſe eſſe: ut in quæſtione fidei Solus Pont.Max.iudex ſit ſupræmus. Præterea ſi patribus hæc iudicandi poteſtas concederetur, hoc modo omnes Pont.Max. eſſent æquales: quod plurimis conſtitutionibus contrarium eſt, in quibus legimus Pontificem eſſe Summum, eſſe maximum, eſſe alio-

E rum

rum caput, & principem, ut eſt in.c. Solitæ de maio. & obed. in princ.in.c.
Si Petrus.viii.q.i.in.c. Cum Beatiſſ.xxiiii.q.i.in.c. Puto.ii.q.vii. & in.c. Pe-
trus, ead. cau.& quæſt. Verum iis principatu ſpoliatur, cui alii exequantur.
quod ſi quis teneret Papam omnibus non præeſſe, hæreticus eſſet, ut habe-
tur in tex.in.c.i.xxii.diſt.& glo.in clem. Ad noſtrum, de hæret.ubi ſcriptum
eſt, hunc peccare contra illum articulum, Vnam ſanctam, hoc ipſum &
Hier.& cæteri doctisſimi pariter ac Sanctisſimi Patres, quorum ſuperius me-
mini, docuere, Idem expreſſe ſenſit Bald.in.L. Barbarius.ff.de off.præt. in fi.
ubi ait Papam in ſpiritualibus eſſe omnia, & ſuper omnia. Idq́, etiam con-
ſtitutum eſt in extrauag. Vnam ſanctam, de maio. & obed. Huic opinioni,
quæ his rationibus ſubnixa eſt, non deſunt magnæ authoritates: ſi recte con-
ſiderentur. nam pro ea eſt glo.in.c. Quodcunque.xxiiii.q.i.quæ mouit dif-
ficultatem hanc, uidelicet quænam ſententia præferatur, totius ne eccleſiæ
an eccleſiæ Romanæ: & ſic Pontificis: ut ſuperius declaraui. ea denique
glo. adductis pro utraque parte argumentis concludit, Pontificis ſenten-
tiam eſſe præferendam. citat.c. Hæc eſt fides, qui text. & de ſolo Pont. & de
quæſtione fidei loquitur: ergo ita & gloſæ deciſio intelligenda eſt, per not.
per Bar.in. L. Non ſolum.§. Liberationis.ff.de liber.legat.ubi ait ſemper do-
ctoris uerba ſecundum leges adductas intelligenda eſſe. hoc idem expreſſe
ſentit etiam Archid.in.c. Anaſtaſius, in fi.xix.diſt.ubi hac quæſtione mota in
negotio fidei, & argumentis pro utraque parte factis, decidit ſequendam
eſſe glo. in.d.c. Quodcunque, quæ, ut dixi in fauorem Pont. ſententiam
protulit. & Archid. præciſe in negotio fidei loquitur. demum pro hac ea-
dem concluſione eſt glo. in.c. In iſtis.iiii.diſt. quæ ait in condendis ſtatutis
ſemper præferendam eſſe Pontificis ſententiam, epiſcoporum ſententiæ, niſi
contra fidem loquatur. citat.c. Sunt quidam.xxv.q.i.qui tex.loquitur de per-
tinentibus ad fidem, ut ibi glo. declarat, & glo.in.c.ſeq. & ibi declaratur tunc
demum Pontificem loqui contra fidem, quum contra euangelica documen-
ta, uel id, quod aperte, & diffinitiue iudicatum eſt, loqueretur: ſentiens lon-
ge aliter ſentiendum quando contra ea non ſtatueret aperte. ſed nos præſup-
ponimus Papam hoc modo non errare: ergo eius ſententia præfertur, per
glo. illam quæ debet intelligi etiam in negotio fidei: cum citet.d.c. Sunt qui-
dam, quod de fide tantum loquitur, ut dixi. Accedit quia principaliter pro
fide Petri oratum fuit, & ei a Christo dictum fuiſſe nouimus, confirma fra-
tres tuos, Luc.xxii.& ſic Petri eſt alios confirmare, non autem ab aliis in fi-
de confirmari, quæ uerba in.c. Maiores, de bap. adducuntur ad probandum,
Pontificis poteſtatem maxime in pertinentibus ad fidem præcellere. Præ-
terea Pontifex princeps eſt ſacerdotum, & ad eum pertinet, quid unuſquiſq;
facere debeat, oſtendere, ut ait B. Iſid. quod repetitum eſt in.c. Cleros.xxi.
diſt. ergo ipſe alios docere debet, non autem ab aliis docendus eſt quid cir-
ca fidem tenendum ſit. quam ſententiam Cyrillus quoque in lib. Theſ. am-
pliſſimis uerbis extulit. propterea traditum eſt in.c. Quotiens.xxiiii.q.i.quæ-
ſtionem fidei ab omnibus epiſcopis, ad ſucceſſorem Petri referendam eſſe.
text. etiam, ut dixi, in.d.c. Maiores, de bapt. oſtendit maiores eccleſiæ cau-
ſas, & præſertim fidei, eſſe a Pontifice decidendas. Ita ut Pontificis ſit expe-
 dire,

dire. quæcunque eccleſiæ negotia: præſertim autem quæ ad fidem pertinent, cum ea potiſsimum, & magis quàm, alia ipſius poteſtati ac fidei credita ſint. ad hæc accedit Auguſtinus ad Paulinum in epiſtola.cvi.cuius meminit Alcia.in epiſt.Inter claras.C.de ſumm.trin.Accedit tex.in.c.Per uenerabilem.§.Rationibus, qui fil. ſint leg. ubi text. exponens uerba Deut.c.xvii.ait, ibi Dominum de ſedis apoſtolicæ authoritate locutum fuiſſe. Sed a Deo dictum eſt, Si difficile uel ambiguum apud te iudicium eſſe proſpexeris, & iudicium intra portas uideris uariari, ueniens ad ſacerdotes leuitici generis, & ad iudicem qui præerit loco quem elegit Dominus: ipſi enim iudicabunt tibi iudicium ueritatis ſecundum legem. & paulopoſt. Qui autem ſuperbierit nolens obedire ſacerdotis imperio morte morietur. ecce in ambiguis diſficultatibus quæ circa legem occurrunt, præcipit Dominus ſolam ſedem apoſtolicam ad habendum iudicium ueritatis, adeundam eſſe: & iudicium eius iudicium ueritatis appellat: inſuper addens, qui ſummi ſacerdotis imperio non obedierit morte morietur. Non obſtat huic concluſioni illa unica ratio quæ ab aduerſantibus affertur, uidelicet patrum ſententiam præualere, quia ſanior & melior exiſtimatur, cum a pluribus approbata ſit: Nam orbis maior eſt urbe.c.Legimus.xciii.diſt. Reſpondeo enim nos non diſputare quæ nam ſententia melior cenſeatur, ſed quæ nam poteſtas maior ſit, & tum demum intelligo, cum Papa manifeſte non erraret in fide, pro ut non præſumitur errare.c.Non nos.xl.diſt.neque enim & ſi horum aut illorum ſententia melior exiſtimatur, ideo tamen ſequitur, ut eius iudicis ſententiæ præferenda ſit, qui iuriſdictionem habet, argum.c.Puto.ii.q.vii.nam.d.c.Legimus, loquitur non de authoritate poteſtatis, ſed de authoritate conſuetudinis: quæ tanto maioris authoritatis eſſe dicitur, quanto generalior eſt, & a pluribus obſeruatur, teſte Card. Alex.in.d.c.Sicut, in fi.& Caiet.in tract.de autho.Pap. & conc.c.xix.Caput enim totius rei eſt uidere, an Patres ſine Papa ligandi authoritate fungantur. Et hic uidemus pro Petri fide oratum fuiſſe, dictumq; ei ut fratres ſuos confirmaret, & non contra. uidemus omnibus Apoſtolis a Chriſto de fide interrogatis, ſolum Petrum reſpondiſſe. Tu es Chriſtus filii Dei uiui: ob quam confeſsionem ut in ſuperioribus dictum eſt, tradita ſuit ei ligandi poteſtas. uidemus ei ſoli dictum fuiſſe, quodcunque ligaueris &c. Apoſtolis autem ſine Petro nullam fuiſſe poteſtatem ligandi traditam per illa uerba, quæcunque ligaueritis etc. ex his enim duobus locis ſimul iunctis apparet Petrum, cui ſoli poteſtas hæc tributa fuit, ſine apoſtolis habere ligandi poteſtatem, alios autem, quibus non ſine Petro dictum fuit, quæcunque ligaueritis etc. non ſine ipſo authoritatem habere. immo participatiue tantum, & tanquam ipſius membra illam habuere. Alias ſequeretur Chriſtum, qui iam antea Petro amplam ligandi & ſoluendi authoritatem dederat, per illa uerba, quodcunque ligaueris, eam illi ademiſſe, ſi alii deinde cum eo parem poteſtatem accepiſſent. Nam ei primatus adimitur, cui cæteri ſunt æquales. Sed ueritas illa mentiri non poteſt, de qua ſcriptum eſt, cœlum & terra tranſibunt, uerba autem mea non præteribunt. Matt.xxiiii.ſequeretur etiam ſi pares fuiſſent, eccleſiam, quæ una eſt cantic.vi.& art.In unam ſanctam, quot erant apoſtoli & fuerunt eo-

rum ſucceſſores, tot etiam capita habuiſſe. & ſic eccleſia quæ corpus eſt myſticum, monſtrum efficeretur: quod citra hæreſim dici non poteſt per ea, quæ habentur in extrauagan. Vnam ſanctam de maio. & obed. & per ea quæ iam antea dicta ſunt. Vel ſi eos omnes non capita ſed membra appellare uolumus, contra Paulum loquimur dicentem, Quod ſi eſſent omnia unum membrum, ubi corpus? Sequeretur denique quòd uerbum apoſtoli ad Cori. .i. impleri non poſſet, ubi eſt, Idipſum dicatis omnes &c. niſi plenitudo poteſtatis ad ſolum Pont. pertineret, ut ſupra diximus. uocati ſunt igitur alii in partem ſolicitudinis, & ſolus Pont. in plenitudinem poteſtatis, teſte B. Bernardo in epiſtola ccxxxviii. quod & Leo Papa docuit in. c. Multum iii. q. vi. idq; ego in lib. de Cardinalatu. q. xxxix. latius comprobaui. Neque obſt. illud, quo nonnunquam utuntur hæretici, qui maior eſt ueſtrum ſit miniſter Marc. ix. quaſi quòd ob id Chriſtus in eccleſia ſua neminem eſſe maiorem uoluerit. Nam hoc potius contra eos eſt, ſiquidem Chriſtus non modo primatum non uetat, ſed immo illum præſupponit dicens, qui maior eſt. Qualem autem & quàm modeſtum eum eſſe oporteat, qui cæteris præeſt, hoc ibi uerbo ita docuit, ſicut alibi re ipſa, cum lauit pedes apoſtolorum dicens, Exemplum dedi uobis &c. Quibus tamen quam primum, non fruſtra equidem, dixiſſe uoluit, Vos uocatis me magiſter & Domine, & benedicitis: ſum etenim. Io. xiii. Nolo etiam inſolutum prætermittere illud obiectum quod nonnulli contra Pontificem afferunt: aiunt enim ut & nos diximus, eccleſiam uniuerſalem corporis imaginem exhibere: Sed ipſius dicunt Pontificem nō eſſe caput, ſed Chriſtum, ſecundum Apoſt. ad coll. i. & ad Epheſ. i. ipſumq; ſolum eſſe caput aſſerunt, ne aliter corpus hoc ſi duo haberet capita monſtroſum uideatur. Reſpondemus eos uel decipi, uel alios uelle decipere: nam Chriſtus & Papa unum dumtaxat caput eſſe exiſtimātur, ut declaratū eſt in extrauag. Vnam ſanctam, de maio. & obed. & unum & idem tribunal conſtituunt ut per Hoſt. in. c. Quanto, de transl. prælat. cui accedit Barb. in Clem. Ne Romani, numero xxxii. de elect. Papa enim nomen capitis in eccleſia non meretur, niſi in quantum eſt Chriſti uiſibile inſtrumentum & ipſius uices gerit in terris. Quare quemadmodū epiſcopi & eius uicarii, unum & idem tribunal eſſe nouimus. non autem duo. c. Romana: de ap. in vi. ita pariter illud idem de Chriſto ac ſummo Pontifice concedamus, qui illius uices tenet c. i. ut eccl. ben. c. Quanto de trans. Aliter quænam eſſet hæc illius myſtici corporis recta compages? ſi eius membra qui fideles ſunt: humana forent, uiſibilia & mortalia: caput uero ſupra humanum inuiſibile ac diuinum eſſet? Quodnam corpus uel magis difforme uel magis diſſimile unquam intellectu poſſet concipi, quam hoc quod a Chriſto ipſo cuius perfecta ſunt opera miro quodam ordine compoſitum eſt: Præterea cum proprium hominum ſit diſſentire. L. Item ſi unus. §. ſi. ff. de arbit. atque ideo ex mente. B. Thom. unum in eccleſia Dei eſſe oportere dixerimus, cuius iudicio dubia orientia decidantur: Quæram an eo caſum Chriſtus, cum hic ſecundum eos nemo cæteris præſit, ad habendum iudicium ſit adeundus? Quamobrem ut res facilius intelligatur conſiderandum eſt, quòd & ſi Chriſtus ille idem & Deus non ſolū eccleſiæ ſuæ caput ſit, ſed etiam omnium Dominus ſecundū

illud Hier.xxiii.cœlum & terram ego impleo. Tamen cum ex hoc mundo eſſet receſſurus, uoluit homines ſuæ poteſtatis eſſe participes: & ab illis ea omnia. quæ ab eo in eccleſia dum in humanis eſſet gerebantur, officia exerceri poſſe: Idque triplici ratione, ni fallor, primum quia eius clementiæ ac bonitati congruebat ut hominibus, quorum amore ductus propriæ uitæ nõ parcebat, ſuæ poteſtatis amplitudinem impartiretur, nam quanto quilibet melioribus præeſt, tanto maior ipſe & honeſtior eſt, ut legitur in.§. Nos igitur, in aut.de deffen. ciuit. Vnde Hugo de ſancto Victore in prologo ſui commenti ſuper angelica hierarchia ſic ait, ipſe uero omnium conditor cuius ineffabilis maieſtas & indeficiens uirtus potens erat ſola gubernare quæ creauerat ſola, uoluit rerum a ſe creatarum participes habere & cooperatores: non ut ille eorum miniſterio iuuaretur, ſed ut ipſi poteſtatis eius conſortio ſublimes efficerentur. Secundo quia hoc ipſius dignitati conueniebat. Valde enim ad dominãtis decus attinet, dignos ac præcellẽtes habere miniſtros, qui eius poteſtatem exerceant. & de his Chriſti miniſtris ac eorum dignitate illud ſcriptum putamus Pſal.cxxxviii. Nimis honorati ſunt amici tui Deus, nimis confortatus eſt principatum eorũ. Tertio quia hoc humanæ utilitati expediebat, homo enim, uiſibili cognitione ducitur, ac ei facile credit: cum igitur Chriſti gloriæ indecorũ eſſet ut ipſe ille qui ſuper cœlos corporaliter exaltari meruit ut Pſal.viii. Eleuata eſt magnificentia tua ſuper cœlos: nobiſcum ſemper uiſibiliter permaneret: conueniens inquam humanæ fuit utilitati ut cuncta miſteria quæ ipſe in eccleſia inſtituerat, ab hominibus adminiſtrarentur. Proinde ſicut uidemus eum inſtituiſſe ut homines prædicarent, peccata dimitterent, ſacramenta cõferrent, & per ſenſibilia panis & uini accidentia in uiſibilem gratiam acciperent.c. Sacrificium, de conſec.diſt.ii.Ita pariter conſtantisſime affirmandum eſt, eundem quoque uoluiſſe ut unus homo eſſet in eccleſia ſua, qui tanquam caput cæteris præeſſet, qui ſupremam ipſius poteſtatem uiſibiliter exerceret, qui ſuo arbitrio ſciſmata & disſidentes hominum ſententias definiret, & qui denique traditionibus ſuis nos ad eum finem dirigeret, ad quem & Chriſtum naſci & eundem mori uoluiſſe nouimus. Ad prædictorum confirmationem animaduertendum eſt, Chriſtum, cuius actio noſtra eſt inſtructio, dum in humanis ageret ſublimem hanc poteſtatem Petro nunquam tradidiſſe, ſed eam tantum promiſiſſe per illa uerba. Et tibi dabo &c. quæ cum futuri temporis ſint ſolam pollicitationem important teſtis eſt Abb.in.c.Significaſti de elect. cum uero in cœlum eſſet aſcenſurus eam Petro exercendam mandauit dicens. Paſce oues meas. quæ uerba exercitium & laborem indicant ut per Abb.in.d.loco. perinde ergo fuit ac ſi dixiſſet, nunc iam tempus eſt ut promiſſam tibi exerceas poteſtatem. Ex iis enim duobus ſimul conſideratis conijcitur tunc ideo Chriſtum poteſtatem hanc promiſiſſe tantum, non autem & dediſſe, ne prædictum corpus ſi duo capita in terris habuiſſet monſtrum efficeretur: Deinde uero quamuis nobiſcum ſe fore pollicitus eſſet uſque ad conſumationem ſæculi Matth.ult.tamen huius ſupræme poteſtatis exercitium Petro iccirco mandauit, ne eccleſia & ſic corpus ſuum myſticum ſine capite uiſibili ac cæteris membris conformi relinqueretur. Et hoc ex iis quæ ab Inn.iiii. in concilio generali edita ſunt com,

probatur

probatur, ut habetur in.c.i.de homic.in.vi.ibi. Dei filius Ieſus Chriſtus he
gregem ſui pretio ſanguinis glorioſi redemptum, aſſenſurus poſt reſurrectio
nem ad patrem abſque paſtore deſereret, ipſius curam beato Petro apoſto-
lo ut ſuæ ſtabilitate fidei cæteros in Chriſtiana religione firmaret, commiſit.
Verum ſi obiiceretur, quando Petrus poteſtatem accepit, eum eccleſiam ſi-
gnificaſſe teſte Aug.ſuper Io.quod legitur in.c.Quodcunque,xxiiii.q.i.ita ut
non ipſe ſed eccleſia in ipſo poteſtatem habuerit: Reſpondeo iis qui aliquan
do hoc fundamentũ adduxere, ſi recte & mens & uerba Aug.percipiantur, cõ
cluſioné noſtrã corroborari. Nam uidens ipſe eccleſiam ligandi & ſoluendi
authoritatem exercere, & opus eſſe, ut eam habeat per rationes quas paulo
poſt conſiderabo: non tamen uidebat eam ipſi in euangelicis documentis tra
ditam fuiſſe.non enim alia de ligandi poteſtate uerba reperiuntur, præterquã
ea quæ apoſtolis dicta fuere, & iſta quæ ſoli Petro dicta ſunt, ſcilicet quodcun
que ligaueris &c. Sed illa eccleſiæ collectiue conſiderata non ſeruiunt, tum
quia eis diſtributiue tradita fuit poteſtas, ut omnes fere conſentiunt: eti-
am quia data fuit eis participatiue tantum, ut prædictum eſt. iſta uero ſol
Petro dicta fuere. unde Aug.uolens inueſtigare non an Petrus ut Pontifex
ſupremam hanc poteſtatem acceperit, cum id cunctis euangelium ſcienti-
bus liquæat, ut ait Greg.ad Mauritium Imperatorem ſcribens: ſed unde ec-
cleſia eam ſumpſerit, cum id nullibi reperiatur expreſſum, ait ſi iſta uerba Pe
tro tantum dicta ſunt, nota uerbum, tantum, quia de natura taxatiuæ dictio-
nis eſt, excludere non expreſſa. quare ex hoc ſentit Aug.ſe nõ dubitare, quin
ipſe ſolus, cum id expreſſum ſit, iuriſdictionem acceperit: ſed an ſolus dumta
xat, ſi enim ipſe tantum habuit, inquit Aug.hoc non facit eccleſia, ideſt, hoc
facere non poteſt, cum id nuſquam reperiatur. ſequitur.deinde, Si autem &
in eccleſia ſit, & ſic ſi non ſolũ Petrus ipſe, ſed etiam eccleſia hoc facere po
teſt (id enim & copulæ & aduerſatiuæ uis expoſcit) ergo opus eſt confiteri
quando Petrus eam habuit, non tantum ipſum uerum etiam eccleſiam acce-
piſſe illam in Petro. nam hæc ratio concludit, quia ſi eccleſia eam habet, &
nemini niſi Petro hæc ſuprema poteſtas data fuit: opus eſt, ut eam in Petro
adepta ſit. & ſic Aug.non obſcure ſentit Petrum ſolum eam habuiſſe, ac etiam
eccleſiam in eo, cuius ipſe caput eſt. Quare puto Auguſtinum ſenſiſſe contra
rium eius, ad quod adducebatur. Ex ipſius enim documento contradicen-
tes inferebant eum uoluiſſe, eccleſiam dumtaxat, non autem & Petrum po-
teſtatem illam accepiſſe, & dubium Aug.eſt econtra, an ſcilicet ſolus Petrus
tantum, adeo ut eccleſia excludatur eam acceperit. nam de Petro Aug.nun
quam dubitauit, Audi eum ſuper illud quod ait Petrus Io.xiii. Domine tu
mihi lauas pedes? dicit ille, non ita hoc intelligendum eſt quaſi aliquibus iã
lauaſſet & poſt eos ueniſſet ad Petrum: Quis enim neſciat primum apoſto-
lorum eſſe beatiſſimum Petrũ? ſed intelligendũ eſt ꝙ ab ipſo cæperit. Et ſic
Aug.primatum Petri utpote notiſſimum affirmat. Idque ſatis exploratum
eſt & ex his uerbis, & ex illis Paſce oues meas: & quia ſi eccleſiæ tantum tra
dita eſſet, ſequeretur, quod Pontifex max.maiorem, quam quilibet de con-
cilio poteſtatẽ non haberet: quod proculdubio ridiculũ eſſet, & contra euan
gelica documenta, & contra canonum ſanctiones, ac ſanctorum traditio-
nes, quas iam antea commemorauimus: nec uerbum Apoſtoli ad Cor.i.ueri
ficari

care poſſet, ut prædictum eſt. Sed de traditione poteſtatis eccleſiæ nuſquam expreſſum eſt, icci rco dubium probabile fuit, quærere ſcilicet unde originem ſumpſerit iſta poteſtas quam habet eccleſia, & quam ut quandoque habeat, neceſſe eſt, aliter ſequeretur, duobus de Pontificatu certantibus eccleſiam iu dicare non poſſe, quod & nefas eſſet & contra .c. Si duo lxxix. diſt. idemq́; ſi Papæ electio tanquam ſimoniaca uel metu facta impugnaretur, ſecundum .c. Siquis pecunia, lxxix. diſt. Similiter ſi Papa mortuus eſſet, uel dementia captus, uel ob hæreſim depoſitus, uel negligens in urgentibus eccleſiæ negotiis ad prouidendum, eccleſia decernere non poſſet, niſi ſupremam poteſtatē haberet. Intelligo tamen concilium in pertinentibus ad Papam ſe immiſcere non poſſe, niſi id maxima neceſſitas exigat, alioqui ea omnia futuro Pontifici reſeruantur ut per Abb. in .q. incipiente, Epiſcopus, in .iiii. dub. Quare ꝙ eam habeat neceſſario concludendum eſt. quomodo autem eam habeat, inferius explicabitur. Si igitur, & ſolus Pont. eam habet, & eccleſia in ipſo: quo nam modo patres concilii eam ipſo inuito & quod longe maius eſt contradicente exercere poſſint, non uideo: cum ipſe huius poteſtatis ſit fundamentum & caput. Vel dicamus ut ait Petrus de monte, in ſuo tract. de poteſt. Pap. uerbum Aug. hoc modo impleri poſſe, dicendo uidelicet, toti eccleſię in habitu poteſtatem traditam eſſe, in exercitio autem ſoli Petro tantum, ut inter paſtorem & ouile aliquod ſit diſcrimen, facit illud Oſeę .i. congregabuntur filii Iuda & filii Iſrael & ponēt ſibi caput unum &.c. Audiuimus .xxiiii. q.i. dū ait Petrū pro oībus & præ omnibus poteſtatē accepiſſe. & ſubiungit, ꝓ omnibus, ad denotandā unitatē, & præ omnibus, ad denotandā prælationē. Poſſet ēt reſpōderi Petrū eccleſiā ſignificaſſe .i. uniuerſalis eccleſiæ poteſtatē, accepiſſe. cū in eo tota eccleſia repræſentetur. ita .d.c. Quodcunq;, intellexit glo. in .c. A recta .xxiiii. q.i. & ſic crederem non reperiri, ubi patribus ſine Pontifice poteſtas hæc tradita ſit, Si igitur hanc non habent authoritatē, Pontifex autem eam habeat, omni quæſtione remota uidetur eius deciſioni adherendum eſſe, qui decidere poteſt. Et is eſt Pontifex Max. ut ex prædictis apparet. Ratio autem illa, quæ opponitur ſcilicet orbis maior eſt urbe, ergo patrum ſententia tanquam ſanior præferenda eſt, a ſapientibus reiicitur & reprobatur. Gloſa enim eam conſiderauit in .d.c. Quodcunque, & tamen illa reiecta decidit Papæ ſententiam præualere per .c. Hæc eſt fides, eandem in negotio fidei adduxit Archid. in .d.c. Anaſtaſius, ſubiungens graue ac periculoſum uideri, ſi fides noſtra unius ſolius arbitrio committeretur: & tamen ea non obſtante ſequitur glo. in .d.c. Quodcunque, quæ ut dixi pro Pontifice decidit, eandem citauit etiam glo. in .d.c. In iſtis, & tamen dummodo Pontifex non loquatur contra fidem, eo modo ut habetur in .c. Sunt quidam, xxv. q.i. uult Pontificis iudicium omnium epiſcoporum iudicio præualere. Idque non obſcure ait tex. in .d.c. Quotiens .xxiiii. q.i. dum ait fidei quæſtionem ab omnibus epiſcopis non niſi ad Papam referendam eſſe. & ſic animaduerte illud, ab omnibus epiſcopis, & ꝙ nō ad alios ꝙ̄ ad Pōt. Max. refertur quæſtio hæc: ergo nō ad patres concilii. Rurſus ſi diceretur pōtificē dici errare, ꝙ cōtra patrū ſententiā loquatur. Reſpondeo uerū id non eſſe, quia nuſꝙ̄ cautū eſt, erubeſcimus autem cum ſine lege loquimur. L. Illam, C. de collat. inimo

a ſacris

a ſacris conſtitutionibus declaratum eſt, Papam errare tantummodo, quãdo aperte contra euangelica documenta uel contra apoſtolorum, & ſanctorum Patrum eos ſequentium deciſionem apertam, decidere uellet, ut ait tex in.c.Sunt quidam. Sed hoc in propoſito caſu non præſupponitur ergo &c. & hoc repugnaret iis, quæ Abb. Roſell. & Card. Alex. in locis iam antea citatis aiunt: dum affirmant Pontificis opinionem ſequendam eſſe, quando melioribus quàm patres rationibus moueretur. Si enim præſupponunt eum melioribus rationibus moueri poſſe, ergo etiam ſentiunt Papam eo ipſo, quod a patribus diſſentit, non errare: Sed recte reperitur contrarium, eum qui in negotio fidei a Pontifice diſſentit hæreticum exiſtimari, ita Hieronymus in.c.Hæc eſt fides.xxiiii.q.i. Præterea ſi hoc uerũ eſſet glo.in.d.c. Quodcunque, & Archid. qui eam in.q. fidei ampleſtitur, male loquerentur. præſupponunt enim ſententiam Pontificis patribus contradicentem præualere: ergo eoipſo Pontifex non dicitur errare. Sic etiam deſtrueretur glo.in.d.c. In iſtis, ubi contradicentes ſententias præſupponit, & arbitrium Pontificis præualere ait, niſi contra fidem loquatur: ergo non dicitur Papa contra fidem loqui, etiam ſi aliter quàm patres ſentiret. & hoc eo magis, quia citat.d. c.Sunt quidam ſecundum quod ſunt ipſius uerba intelligenda, ut per Bar.in. L.Non ſolum.§.Liberationis.ff.de liber.leg. Denique non obſt. ſi diceretur Papam errare poſſe.c.Nunc autem.xxi.diſt. eccleſiam autem uniuerſalem errare non poſſe.c.A recta.xxiiii.q.i. quia reſpondeo quamuis Papa ut homo errare poſſit, iuxta illud omnis homo mẽdax: tamen, ſi notorie non errat, in dubio errare non cenſetur, cum eius uita iam ad Chriſtianæ uniuerſitatis regimen approbata ſit.c.Non nos.xl.diſt. facit.L.i.ff.de off.præfe.præt. & ideo ipſius ſententiæ, qui iudicandi authoritatem habet, ſtandum eſt, ut prædiximus. Rurſus dico loca in quibus authores ſentiunt Pontificem errare poſſe, intelligenda eſſe de iudicio perſonali ipſius Ponti. aliter autem ubi Ponti. Max. ut Chriſti Vicarius ſedens in ſolio ſuæ maieſtatis negotium fidei definiret, quia eo caſu, cum ei Spiritusſanctus aſſiſtat, credendum eſt eum errare non poſſe, ita docuit Caietanus in tract.de autho.Pap. & conc. & Card. Iacob.in tract.de concil.in illa.q.an ſententia Pap.præf.ſent.concil.pro quibus adduco tex.in.c.Hæc eſt fides.xxiiii.q.i. ubi Hieronymus ait ſe in iis, quæ ad fidem attinent, emendari paratum eſſe a Pontifice, quia Petri ſedem & fidem tenet. Ecce niſi Hieronymus ſenſiſſet Pontificem in ſede Petri ſententiam fidei proferentem a ueritate declinare non poſſe, utique ei fidem ſuam non credidiſſet. & hoc præſertim cum non aliam huius ſuæ credulitatis rationem afferat, niſi quia Pontifex Petri ſedem tenet. Quod deinde etiam magis expreſſe confirmat dicens, Si autem hæc noſtra confeſsio: apoſtolatus tui iudicio comprobatur, quicunque me culpare uoluerit, is ſe hæreticum comprobabit. ex quibus uerbis non obſcure colligitur, Hieronymum ſenſiſſe Pontificem apoſtolatus ſui iudicio iudicantem errare non poſſe, cum a tali ſententia diſſentientem hæreticum eſſe perhibeat. Poſſet etiam ab aliquo forte dici, concilia quoq; nonnunquam errare poſſe, & quandoq; erraſſe ut docuit Card. Alex.in.d.c. Anaſtaſius, in fi. Nec refragatur text.in.d.c. A recta, primo quia ibi non probatur id, ad quod.d.c. allegari conſueuit, cum ibi non

eccleſiam

eſiam errare non poſſe, ſed nunquam erraſſe conſcriptum ſit. hæc autem
diſſimilia ſunt, ergo de uno ad aliud non infertur. L. Papin. ff. de minor. Se
cundo dicimus text. illum de uniuerſali eccleſia intelligendum eſſe, quæ eſt
omnium fidelium collectio: ut habetur. c. Eccleſia, de conſecr. diſt. i. ita glo.
in. d. c. A recta, & Abb. in. c. Significaſti, de elect. cui accedit Ripa in. c. i. de
iud. & Caiet. Card. Alex. & Card. Iacob. in locis præmemoratis conſentiunt,
arbitrantes hoc de concilio in quo tantummodo uniuerſalis eccleſia repræ
ſentatur, ſentiendum non eſſe ob rationis disſimilitudinem, quia primo ca
ſu fides in quocunque etiam minimo fideli reperiri poſſet, quemadmodum
& in ſola B. Virgine fuit reperta, uel ſi uolumus (ut magis uerum puto) q
non modo eccleſia ipſa uniuerſalis, ſed etiam is qui eam repræſentat in per
tinentibus ad fidem errare non poſſit, tunc ea ratione Pontificem quoque
errare non poſſe dicimus, quippe cum in eo uniuerſalis eccleſia repræſente
tur. c. Quodcunque. xxiiii. q. i. c. Scire debes. vii. q. i tradit glo. in. d. c. A recta.
quod uerũ eſſe intelligo quando Pontifex ex prſulatus ſui iudicio ſentẽtiam
profert, ut prædiximus. Sed poſito etiam quod Pontifex errare poſſet, con
cilium autem non, intelligo illud de concilio integro in quo ſummus ineſt
Pont. qui eius caput eſt, quia quanquam ipſi ſoli ſine aliis ligandi poteſtas tra
dita eſt; tamen non aliis ſine ipſo tributa fuit. Et doctores, quorum ſupra
memini dicunt Papam melioribus quandoque rationibus moueri poſſe, in
iis quæ ad fidem pertinent, ergo ſentiunt Synodum errare poſſe. quia fidei
ueritas unica eſt, quam ſi a Papa contradicentibus patribus inueniri poſſe
concedimus, fatemur patres a tramite ueritatis poſſe deflectere, & conſe
quenter errare. Præterea cum loquimur de eccleſia, loquimur de corpore
myſtico, ergo de capite & principaliter intelligimus, ut etiam ſuperius di
ctum eſt reſpondendo ad leges quibus cautum eſt, concilium pleniſſimam
habere poteſtatem: nam intelliguntur de integrali concilio, in quo Pontifi
cia poteſtas, tanquam ſol inter ſydera, coruſcat: præſertim cum pro ipſius
fide a Chriſto principaliter oratum fuerit. Sed capite a membris diſſentiente,
dico mẽbris a capite diſcedere nõ licere, ſed illud ſequi debere per. c. Non de
cet. xii. diſt. ex iis igitur liquere uidetur, ẽt in dubia fidei qõne Papæ iudicium
ſententiæ Patrum præferri. Nunc dico, etiam ſi aliter eſſet, hoc propoſitæ
concluſioni noſtræ non repugnare: nam ut Card. Alex. ait in. d. c. Anaſtaſius,
hoc non eſſet ex maioritate poteſtatis, ſed ex maioritate iudicii: quia ex quo
Patres ueritatem fidei iudicare exiſtimantur, ſequeretur, Pontificem aliter
ſentientem errare in fide, & conſequenter eius ſententiam tanquam a fide alie
nam reiiciendam eſſe: immo ipſum tanquam hæreticum accuſari poſſe: ut
d. Card. ait. ſed tunc propterea non diceretur concilium maiorem ipſo Ponti
fice poteſtatem habere, quia eius poteſtatis cauſa non eſſet ipſum concilium,
ſed ueritas: contra quam ſi Papa teneret, tanq̃ hæreticus, & conſequenter tan
quam non Pontifex, iudicari poſſet. nam ueritas a quocunq; inueniatur tenen
da eſt, ut ſæpe dictum eſt. Poſtremo ne illud quidem omiſerim quod dici for
taſſe poſſet, concilia etiam ſine Pontifice multa poſſe facere, ut eſt Papa mor
tuo, aut depoſito, aut negligente ad prouidendum neceſſariis ac imminenti
bus eccleſiæ periculis: ergo uidetur concilia etiam ſine Pontifice ſupræmam
F habere

habere poteſtatem. Breuiter dico Papa naturaliter ſeu ciuiliter, ut puta per depoſitionem, mortuo, ideo concilium ſummam habere iuriſdictionem in his qui moram non patiuntur: quia tunc Pontificiam nanciſcitur poteſtatem, ut iam antea tetigi, & late tradunt qui ea de re ſcripſerunt. Idem eſt etiã ubi Pontifex in urgentibus eccleſiæ negotiis periculiſq; negligens eſt: nam in quacunq; uniuerſitate ob magnam maioris & potentioris partis in curiam: propria poteſtas ad alios recidit, & eis accreſcit, qui alioqui nihil poſſent. L. Nauarchorum, ubi Bar. C. de naui lib. xi. not. in. c. Gratum, de poſtul. prælat. hinc etiam ad unum ſolum cardinalem aliis negligentibus, totius collegii iura deuolui, & ipſum ſolum nomine omnium Pontificem eligere poſſe nouimus: in glo. com. approb. in clem. Ne Romani. §. Porrò, de elect. & ne longe exempla petamus, in hac materia. ſ. congregandi concilii quamuis principaliter Summi Pont. authoritas exigatur, tamen inſtante neceſſitate, ut puta pro ſedanda hæreſi, Papa requiſito, & recuſante, aut negligente, poteſtas illa ad cardinales, & eis negligentibus ad Imperatorem, tum deinde ad alios principes, ac, deniq; ad inferiores quoq; deuoluitur, ut per Roſell. in tract. de conci. & per alios qui hac de re ſcripſerunt, quos etiam retulit Iaſ. in conſ. xcv. in. iiii. uol. hoc tamen de hæreſi ſedanda declarandum eſt ut infra in tertia parte explicabimus. Quare & in propoſito caſu dicimus Pontificiam poteſtatem, ob ſummam ipſius Pontificis in negotiis urgentibus negligentiam, ad concilium recidere. itaq; cum in eo & Pontificia inſit poteſtas, illud ſequitur, nihil propterea Pontificiæ adimi poteſtati, neq; concilium Pontificia poteſtate maius eſſe, cum illa concilii caput ſit, ac in eo inconcreto conſideretur. facit ad rem hanc Archidiaconi documentum in. c. Porrò. lxvi. diſt. cum multis quę copioſe ſuperius adducta ſunt. Nec aduerſus prædicta omnia urget conſtitutio capituli. Frequens, ædita in concilio conſtantienſi & deinde etiam in concilio Baſilienſi comprobata, qua ſancitum eſt, Synodi poteſtatem a Chriſto ipſo immediate proueniſſe, & in pertinentibus ad fidem ſeu ad uniuerſalem eccleſiam reformandam Pontificem concilii mandatis parere debere. Reſpondeo enim. d. conſtitutionem inſpectis illius Conſtantienſis concilii temporibus fieri potuiſſe, cum tunc nullus certus Pontifex eſſet, quo caſu ſuperius fuit oſtenſum concilii poteſtatem ſuprẹmum locum obtinere. Nec alia uidetur patrum illorum fuiſſe ſententia, cum aiunt, q; hæc ſancta Synodus etc. illa. n. uox, hæc, eſt illius congregationis demonſtratiua, ut conſiderat Card. Alex. in rub. xv. diſt. cæterum dato uero & certo Pontifice aliter eſſe concludendum uidetur, rationibus & authoritatibus quas iam antea curioſe adduximus: quibus eſt iure concluſum, in Pontifice Max. non autem in patribus ſupremam eſſe poteſtatem. Illud quoq; in pertinentibus ad uniuerſalem eccleſiam animaduerto ſenſiſſe Archi. in. c. Porrò. lxvi. diſt. cum ait, Papam ſacramentorum formam etiam ab apoſtolis traditam mutare poſſe, uel Papa mortuo id & concilium poſſe: cum enim inquit Papa mortuo, ſentit aliter eſſe dicendum ipſo uiuente (intelligo) & contradicente. ſacramentorum autem forma proculdubio ad uniuerſalem eccleſiã pertinet, & tamen Papa ne uiuat, uel non, ea ſola ratione diſtinguitur, quod ipſius uiuentis ſumma eſt poteſtas, quæ deinde mortuo ipſo uel depoſito, ad concilium recidit, ut iam antea declaratum eſt. Quare

om

nino dicendum eſt, uel.d.conci.Conſtantienſis conſtitutionem, de illa Sy⸗do tantum eſſe intelligendam, cuius temporibus nemo uerus & certus ntifex habebatur: uel ſi eam generaliter eſſe intelligendam affirmamus, ut, quædam uerba.d.conſtitutionis indicant, iure dici poterit, neminem Pontifi⸗cem uerum ab ipſa obligari potuiſſe, cum eum ipſo concilio maiorem eſſe ſupra latiſſime docuerimus: Superiorẽ autem ab inferioris ſanctione obliga ri non poſſe notiſſimi iuris eſt, & ſæpiſſime conſtitutum.c.Inferior.xxi.diſt. c.Cum inferior, de maio.& obed.cum concord. Quinimo etiam ſi concede retur dato certo Pontifice & diſſentiente, patres concilii a Chriſto authorita⸗tem habere, quod ex prædictis haud facile concedendum eſt, adhuc tamen apud ſapientes non incognitũ eſſet, ab huiuſmodi patrũ prædictorũ quin & conſtitutionibus Pontificem non coarctari, cum nemini dubium eſſe poſſit, Põtificia authoritas ac ſublimitas a Deo ſit.c.i.xxii.diſt.idq; iam ſæpe dixeri mus & probauerimus. Quare par in parẽ nullũ prorſus haberet imperiũ.L. Nam magiſtratus.ff.de arbitr.c.Innotuit, de elect.Cæterum, ut prædixi con⸗cilium nullam ſupra Põtificem poteſt legem promulgare.§.Hinc etiam.xvii. diſt.c.Significaſti, & ibi Io.And.de elect.tradit Bal.in.L.Reſcripta.C.de præ cib.Imp.offer.cum aliis quàm pluribus quæ poſſent afferri. Dico amplius ꝙ etiam ſi concilia primatum ipſi Pontifici tradidiſſent, ut nonnulli uerborum corticem tantummodo intuentes quandoque uoluerunt, non tamen poſſet amplius abſolute illa tributa poteſtas coanguſtari: cum explorati iuris ſit ea quæ ſemel placuerunt, deinde diſplicere non poſſe.c.Quod ſemel, de regu. iur.in.vi.c.Mutare, &.c.Decet, eod.titu.& lib.& eiſdem modis reſpondetur etiam ad confirmationem Martini.v.qui decreta illius concilii approbauit.

Rurſus ſiquis pertinaciter inſtaret adhuc dicens, conſtitutionem illam non ab ſolute, ſed tantummodo in quibuſdam, concilio ſupra Papam tribuere pote⸗ſtatem, cum in iis, quæ ad fidem & uniuerſalem eccleſiam pertinent, tantum edita ſit. Reſpondeo cum dignitas Pontificia indiuiſibilis ſit, eam diuerſo iure cenſeri non poſſe.c.Cum in tua, cum ibi not.de decim.c.Cum ergo.xxii. q.iii.accedit.L.Eum qui ędes.ff.de uſucap.aliter enim repugnantia in eodem ſubiecto depræhenderentur, contra.L.Vbi repugnantia.ff.de reg.iur.ſ.ut Pa⸗pa in quibuſdam ſupra concilium ſit, et in aliquibus etiam concilio utpote ſuperiori parere teneatur. Quapropter quemadmodum uidemus aliquem & ſanctum & peccatorem ſimul eſſe non poſſe.c.Sicut Chriſtus.i.q.i.nec le⸗gitimum & illegitimum.c.ſi.cum ibi not.de cland.deſpon. neque liberum & ſeruum.L.Duobus.ff.de lib.cau.Ita pariter dicamus eundem, & ſuperiorem, & inferiorẽ ſimul eſſe non poſſe, ut iam inde a principio opuſculi huius ſatis abunde fuit oſtenſum, idq; etiam atteſtatur Catal.in.d.tract.de pot. Pap.nu⸗mero.xci. Qua re confutatis omnibus quæ in contrarium poſſent afferri, re⸗manet clara concluſio, certi & indubitati Pontificis ſummam eſſe omnium iudicandorum poteſtatẽ. Ideoq; fruſtra laborarunt qui tantum concilio de⸗ferre uoluerunt, ut eam poteſtatem cui nulla par in terris eſſe poteſt: minue⸗re, & concilio ſubiicere non erubeſcerent, In quo quantum a uero aberra⸗rint ex iis, quæ non minus uere quàm curioſe diſputauimus percipi po⸗teſt.

NON abre neque iniucundum hoc ultimo loco fo arbitror, ſi oſtendatur quid reſponderi oporteat, duo generalia, quæ communiter opponi ſolent, contra prædicta obiicerentur. Et primum ſi aliquis fortaſſe diceret: Si ſolus Pontifex quæcunque eccleſiæ negotia expedire poteſt, ut ſuperius firmatum eſt, ergo concilia ſuperflua ſunt, & fruſtra ab apoſtolis, qui Spirituſſancto ducebantur, ac etiam deinceps coacta fuerunt. Reſpondeo expedire ac perutile eſſe ut quandoque concilia congregentur: tum quia multa ibi tractari ſanciriq; conſueuerunt, quæ ad bene beateq; uiuendum mentes hominum erigunt, eo enim multi docti ac ſancti Patres undecunque confluunt, qui uaria ad honorem Dei proponunt, tum quia quod plurimorum ſententiis comprobatum eſt, ſanius eſſe iudicium exiſtimatur. c. Prudentiam de off. deleg. facilius etenim inuenitur quod a pluribus quæritur. c. De quibus. xx. diſt. tum denique quod quæ uniuerſali ſunt approbata conſenſu, ab omnibus paſſim libentius accipiuntur. His igitur de cauſis, & apoſtolos, & alios deinceps concilia coegiſſe arbitramur. Sed conciliorum congregationem neceſſariam eſſe eo quod eorum poteſtas maior Pontificia ſit, nullo pacto concedimus. Idem ſenſit B. Thom. in. q. de poteſta. q. x. art. iiii. quem refert, & ſequitur Card. Alexan. in. c. i. & in. c. Sicut. xv. diſt. dicens concilia etſi utilia ſint, non tamen eſſe neceſſario congreganda. Hic autem animaduertendum eſt, quòd hæc ita demum uera eſſe exiſtimamus, ſi de neceſsitate iuris loquimur: cum de iure concilia congregari non fore neceſſe docuerimus. Si uero de facti neceſsitate quæritur, ut ſtatim aperiemus: tunc, quo res magis clare intelligatur, tria capita ſunt conſideranda, eaq; exemplis declaranda. Si igitur quæritur an ſaltem pro confutandis hæreticorum erroribus concilium neceſſario congregandum ſit. Reſpondeo, Aut huiuſmodi opiniones, & nouæ ſunt, & nondum reprobatæ, & tunc non niſi ad ſedem Petri ſunt referendæ, tex. eſt expræſſus in. c. Quotiens. xxiiii. q. i. hoc idem ait Hieronymus in. c. Hæc eſt fides. ead. q. idq; aperte conſtitutum eſt in. c. Maiores de bap. eiuſdem ſententiæ eſt Gregorius in. c. Frater noſter. xvi. diſt. quod ex iis etiã confirmatur quæ habentur Deut. xvii. Si difficile uel ambiguum apud te iudicium eſſe proſpexeris, uenies ad ſacerdotes leuitici generis, & ad iudicem qui præerit loco quem elegit Dominus: ipſi enim iudicabunt tibi iudicium ueritatis. Qui autem ſuperbierit nolens obedire ſacerdotis imperio morte morietur. hæc ibi. quæ quidem uerba in figura de apoſtolica ſede prolata fuerunt, ut traditum eſt in. c. Per uenerabilem. §. Rationibus, qui fil. ſint leg. Et hæc opinio late in præcedentibus confirmata eſt. Verum ſi hæretici iſti, iudicium Summi Pont. reſpuerunt, tunc de ipſius idem fieri oportere arbitrarer, quod de aliis eccleſiæ hoſtibus iam iã ſubiiciemus. Aut ergo prædicti errores iam antea damnati fuerunt, & Summi Pont. maieſtas contemnitur: & tunc, cum in hæreſim iam damnatam incidant, dico eos ſtatim hæreticos eſſe. c. Anaſtaſius. xix. diſt. c.

chatus.xxiiii.q.i.cum ibi not. Pro erroribus uero iam antea damnatis, cōci- amplius cogi nō poſſe, optimo iure ac diuino ſpiritu ſuggerēte, conſtitu- m eſt in.c. Maiores.xxiiii.q.i. Quare ſi talium hæreticorum ſecta ita potens non eſt, quin a Principibus ſaltem eradicari poſsit. eo caſu audacter dicimus & conſtanter affirmamus Principes nullo pacto excuſari poſſe, quin armata manu ad expellendos & ſuppeditandos huiuſmodi hoſtes eccleſiæ incorrigi biles teneantur, cum eorum officium potiſsimum in eccleſia defendenda con ſiſtat: aliter a Deo ultore caueant, cui de hoc præſertim, teſte Iſodoro ratio- nem ſunt reddituri. ut habetur in.c. Principes xxiii.q.v. accedit ad hoc tex. in.c. Sicut excellentiam xxiii.q.iiii. alioqui, ut Aug. ait, uerba pſal. eluderen- tur. Erudimini reges qui iudicatis terram, ſeruite Domino in timore. ſi prin cipes, quæ contra dei honorem hoc modo audent impii, pro uiribus non prohiberent. hæc ille ad Bonifacium com. quæ relata ſunt in.c. Si eccleſia, xxiii.q.iiii, Propterea etiam canonum conditores, qui exiſtimarunt hac in re Principes nunquam defuturos, tradiderunt, Pontifices in tanto rerum diſcri mine: ne huiuſmodi erroribus conſentire uideantur, ad petendum a Princi- pibus auxilium obligatos eſſe. idque exemplo Pauli qui, ut legitur act. xxiii. audita illorum coniuratione qui eum antequam manducarent, uel biberent interficere parauerant, ab armatis hominibus petito auxilio periculum eua- ſit. hæc omnia habentur in.c. Maximilianus, & in.c. Ab Imperatoribus. xxvi.q.v. Omni ergo conatu extirpandæ ſunt iſtæ uulpes quæ uineam Do- mini deuaſtant.c. Quoniam xxiiii.q.i. nam teſte Baldo contra ſchiſmaticos & hæreticos primo utendū eſt uerbis ac euāgelico præcepto dicente, ſi pecca uerit in te frater tuus &c. de quo habetur in c. Nouit, de iudic. Sed poſtquam in praua opinione pertendunt lapidibus ſunt eiiciendi, ut ubi non ſufficit uir- tutis ingenium, ibi ualeat armorum præſidium ad tutelam. hæc ille in c. Olim in fi. de reſcript. Cauete igitur mundi Principes ne periclitantem eccleſiam hoc potiſsimum tempore deſtituatis, ne manus adiutrices impie abſtineatis, & nolite corda ueſtra obdurare cū hodie præſertim audiatis uocem eius uo- bis dicentis, qui non eſt mecum contra me eſt. Verum iam diu fluctuan- tem inter æſtuantes procellas Petri nauiculam adiuuate: & date hoc unum ei a quo omnia accepiſtis. Quid enim uel apud Deum iuſtius? uel inter mor- tales illuſtrius contingere uobis poteſt? quàm ſi potentiæ ueſtræ uires, ut fu turum tandem ſperamus, pro eo exhibeatis, qui uos proprio ſanguine rede mit, qui larga manu ueſtro imperio tot populos, tot urbes, tot denique re- gna ſubiecit: ac uos tanquam Deos in terris conſtituit. Aut demum (ut re uertamur ad rem) hæreticorum potentia adeo inualeſcit, ut neque cenſuris eccleſiæ, neque armis principum, opprimi poſsit: ut optimo iure cōſtitutum eſt. Et tunc denique ne eccleſia in tanto diſcrimine permaneret, cogi conci- lium oportere, fortaſſe concederemus. idque per text. in.c. Nec licuit, xvii. diſt. ibi. Si peccator in profundum malorum peruenerit, & aliqui pertinaces reperiantur qui doceri nolint, neceſſe eſt eos a ſede apoſtolica aut quocumq; modo ad fidem attrahi, aut ne aliorum perditionis cauſa ſint ſecundum ca-

nones

nones per poteſtates opprimi ſæculares. hæc ibi ex quibus colligo hære
cos altero ex duobus modis prædictis in uiam ueritatis omnino eſſe reuoc
dos. Verum ſi in propoſito caſu iſti ob ſectæ potentiam armis debellari n
poſſent, ut par eſſet, illud ſequitur ut per aliam uiam, qualiſcunque illa ſit,
cæteris fidelibus aggregari debeant. id enim uis illius uerbi, neceſſe eſt, & i
lius, quoquomodo, ni fallor, expoſcit, ut docuit glo. in. L. quidam, in uerbo,
quoquomodo. ff. de fidei liber. huic ſententiæ accedit euāgelicum illud Mat
th. xviii. & Luc. xv. Quis ex uobis habet centum oues &c. & mortuus erat fra
ter tuus & reuixit. Vnde ait Auguſtinus. Quærimus perditos ut de inuentis
gaudere poſſimus. hæc ille in epiſtola ad Vincentium, ut habetur in. c. Quem
admodum, xxiii. q. vii. ad rem facit. c. Ponderet. L. diſt. & c. Credite, xlv. diſt.
Quod etiam naturali ratione ſuaderi poteſt, nam Chriſtus & pariter eius mi
niſtri ſunt medici animarum, ut colligitur ex uerbis illis Matth. ix. non opus
eſt bene ualentibus medico &c. Marc. ii. habetur in. c. Adhuc inſtant, de pœ
nit. diſt. iii. & in. c. Omnis. § ſacerdos, de pœnit. & remiſſ. Sed bonus medicus
ac fidelis nunquam ægrotantibus deeſt, donec ſupereſt aliqua ſpes ſalutis.
Quare ſi pertinaces iſti pariter ac potentes hæretici non, niſi coacto concilio
ad fidem eſſent reuerſuri, illud congregari oportere forte exiſtimarem. Sed
hanc neceſſitatem, facti potius, ut dixi. quam iuris neceſſitatem putamus:
quia niſi eorum iniuſta potentia reſiſteret, ius ipſum exigit, ut modis ſuperius
enarratis eradicentur. Hoc uero quod de facti neceſſitate diximus, adhuc
alia declaratione indiget: nam intelligo concilium eo etiam in caſu cogi non
poſſe, ut de fide temere diſputetur: neque ut ea, quæ pro fidei noſtræ funda
mento iam deciſa ſunt, in dubium reuocentur. de hoc eſt tex. cum ibi not.
in. c. Maiores. xxiiii. q. i. aliter enim non unam fidem & unam eccleſiā ſed plu
res fides incertasq; ac pluras eccleſias haberemus. quod utique ab omni iu
re ac ratione prorſus abhoreret. Verum huiuſmōdi cōcilii congregatio pro
pterea ut hæretici doceantur & corrigantur, non autem ut fides noſtra, quæ
certa & ſtabilis eſt, ob dementium falſas opiniones dubia fiat, a iure conce
di ſolet. Quamobrem ſi parati eſſent doceri & corrigi, atque in omnibus &
per omnia (ut æquum eſt) concilii ſubiacere cenſuræ: nec aliqua capitula con
cilii libertatem coarctantia porrigerent: eo caſu ut prædiximus, concilium
merito congregari deberet: ut oues deperditæ inueniantur ac mortui fratres
reuiuiſcant. Alioqui uero ſi parati non eſſent corrigi, eo quo diximus mo
do, tunc non ſolum pro eis ſynodus cogenda non eſſet, ſed ii de iure ne in
concilium quidem admitti poſſent, ut docuit uerbum illud, pſal. Non ſedi
cum conſilio uanitatis, & cum iniqua gerentibus non introibo. legitur quo
que in. c. Cum quibus, xxiiii. q. iii. Eccleſiaſtici moris non eſt, cum iis, qui pol
lutam habēt communionem, permixtamq; cum perfidis, miſceri concilium.
& ibi paulo poſt, nullum nobis fas eſt inire certamen cum hominibus com
munionis alienæ. Audi Apoſt. ii. ad Theſal. iii. Denuntiamus autem uobis fra
tres in nomine Domini noſtri Ieſu Chriſti ut ſubtrahatis uos ab omni fratre
ambulante inordinate. & non ſecūdū traditionē, quam acceperunt a nobis.
Et. ii. ad Cor. vi. Nolite iugum ducere cum infidelibus, quæ enim participa
tio

...æ cum iniquitate? aut quæ ſocietas lucis ad tenebras? quæ autem cõuentio Chriſto ad Belial? aut quæ pars fidelis cum infideli? Rurſus ibi paulopoſt. Exite de medio eorum, ſeparemini, & immundum ne tetigeritis. Audi & Io. ſecundo. Siquis uenit ad uos & hanc doctrinam non affert, nolite eũ recipere in domum, nec Aue ei dixeritis. Quinimmo ii tanquam membra putrida reſecari debent, & tanquam oues morboſæ non ſunt cæteris ouibus aggregandæ, ne totum ouile corrumpant, argumento capituli. Reſecandæ xxiiii.q.iii.& c.fi.de regul. intelligo tamen niſi ad eum finem quem ſupra diximus. Hoc idem ſenſit glo.& Archi.in.c.conuenientibus.i.q.vii.Hæc autem omnia dicta ſint contra peſtiferos huius ætatis hæreticos, pro quibus de iure concilium congregari non poteſt, cum in prauas & iam reprobatas opiniones ceciderint: niſi parati ſunt & doceri & corrigi & concilii ſubiacere cenſuræ: ut ſatis ſuperque declaratum eſt, ac optimo iure concluſum. Expedit igitur ut quandoque ſicut prædiximus, concilia congregentur, non tamen de iure neceſſarium puto, utpote quæ maiorem ipſo Pontifice habeant authoritatem.

Illud unum ad huc ſupereſt, ut iam noſter ad eos ſermo uertatur, qui uel ingenio uel facundiæ ſuæ plus æquo deferentes, hæreticorum hominum cauſam, ſuam faciunt: & eis fauere non erubeſcunt, quos impugnandos conſcientia teſte nouerunt. Sacros autem canones quos uenerari maxime debuerant, peruerſarum opinionum indulgentia corrupti negligunt. Aiuntq; nonnulla ex iis quæ ad probandum Papæ poteſtatem adducuntur, ſola canonum & ſic ipſorum Pontificum authoritate comprobari. Quibus reſpondere omnino inſtituimus, tametſi ad id probandum aliorum etiam in quacunque doctrina illuſtrium uirorum teſtimonia non pauca citauerimus. Si igitur ſi nondum penitus a recta religionis ueræ uia declinarunt, per fraternam charitatem obſecramus uti uideant, nedum plus ſapere uolunt quam oportet ſapere, in ſpiritum ſanctum blaſphemi eſſe deprehendantur. In id enim piaculum eiuſmodi homines incidere didicimus, in.c. Violatores, xxv.q.i. Quin eos etiam dignitatibus & honoribus priuari iubet canon, in.c. Nulli. ead.q. Eos denique ut hæreticos, a Chriſtiana communione uir inculpatæ uitæ Gregorius, putat arcendos.c. Nulli, xix.diſt. extat ſuper ea dem re grauis Hieronymi ſententia ad Damaſum, in.c.hæc eſt fides.xxiiii.q.i. Accedit ad hæc tex.in epiſtola, liquet, circa finem, c.de ſumm. trinit.& in.c.i.xxii.diſt. quas omnes ſententias nõ ſolum magnorum uirorum authoritate, ſed ualidis etiã rationibus ſubnixas, conſiderare diligenter eos oportet, ſi modo catholici ſunt, nec tam impudenter iis fauent, qui pretextu nouæ ſapientiæ ſynceritatem Chriſtianæ religionis corrumpunt, ut cæci cæcis ducatum præſtantes, in foueam in quã ipſi ceciderunt, cadere omnes deſiderent. Sin iam plane hæretici & ut ipſi aiunt Romanæ eccleſiæ hoſtes ſint: Velim dicant qua ratione ducti ſacrorum canonum ſanctiones contemnant. Nam cum ad faciendam fidem non rationes ſolæ, quas & numero plurimas, & uiribus firmas attulimus, ſed authoritas etiam teſtium multum proſit, non poſſum ſatis intelligere cur eorum, qui canones condiderunt, teſtimonium reſpuant.

ſpuant. Nam cum eæ demum perſonæ magnum teſtimoniu[m] [ha]beant quas aut morum ſanctitas, aut imperii potentia, aut multarum rer[um] ſcientia commendat: Quid eſt horum quod in canonum conditoribus no[n] ſit illuſtre? nam ſi ſcientiam requirunt, multos ex iis, ut eruditisſima eorum ſcripta teſtantur, profundisſimæ ſcientiæ uiros fuiſſe nouimus. Si morum ac uitæ ſanctitatem deſiderant, multi eorum non ſolum iuſti, continentes, ac modeſti, ſed fortisſimi etiam Chriſti milites religionis [n]oſtrę ueritatem non ſolum ſubtiliter diſputando, ſed etiam fortiter moriendo defenderunt: & nunc martyrii ſui conſtantia nobiles, cœleſti beatitudine perfruuntur. Poterit ne autem uel cuiuſquam ſenſus illud capere, uel intellectus uix unquam concipere, eos, quos pietas ac religio quædam incomparabilis martyrio ſubiecit, ita faſtu atq; inani gloria elatos fuiſſe, ut non modo eam quæ ad ipſos iure non pertineret poteſtatem, ſibi uindicarint, ſed ea de re ſanctiones etiam, quas nulla unquam ætas delebit, impudenter ediderint? Quod ſi morum ſanctitatem & doctrinam, quæ ſuadere ſolum poſſunt, contemnitis: poteſtatem quia cogere poteſt, magis admiramini. Quæ poteſt uel maior eſſe, uel auguſtior poteſtas, quàm quæ Petro & eius ſucceſſoribus Ieſu Chriſti Dei ac ſeruatoris noſtri uoce delata eſt? Quæ uero poteſt amplior eſſe iuriſdictio, quam in terris ita uel ſoluere uel ligare, ut quæ hic [u]el ſolueris uel ligaueris eadem in cœlo quoque uel ſoluta ſint uel ligata. At hæc eſt ſummorum Pontificum, hoc eſt eorum qui canones condiderunt, poteſtas: quos nemo ſane mentis unquam negauit eſſe in terris Chriſti uicarios. Eſt enim Pontifex re uera, ut Bernardus ad Eugenium ſcribens teſtatur, eſt inquam ſacerdos magnus, epiſcoporum Princeps, hæres apoſtolorum, primatu Abel. Gubernatu Noe, Patriarchatu Abraham, ordine Melchiſedech, dignitate Aaron. authoritate Moſes, poteſtate Petrus, unctione Chriſtus cui claues traditæ. cui oues creditæ ſunt. Nam ſunt & alii quidam ianitores cœli & gregum paſtores, ſed hic tanto glorioſius quanto differentius, utrunque præ cæteris nomen hæreditauit. habent enim alii asſignatos greges ſinguli ſingulos, ſed huic uniuerſi ſunt crediti: nec tantummodo ouium paſtor ſed & princeps paſtorum, ipſe unus omnium paſtor, ſucceſſor unius paſtoris Chriſti, ſedes uero illius, ſedes ſancta eſt, locus illius quem conſtituit Dominus domus ſuæ Dominum, & omnis poſſesſionis ſuæ Principẽ. hæc illæ. Hunc Principem epiſcoporum maximi uiri ita uenerati ſunt, ut Hieronymus illæ unus omnium doctisſimus pariter & ſanctisſimus, fidem apud illum ſuam profeſſus ſcriptum relinquere non erubuerit. Hæc eſt fides mea Papa Beatisſime in qua ſi quid erro, cupio abs te emendari qui Petri ſedem tenes, ſi autem hæc noſtra confesſio apoſtolatus tui iudicio comprobatur, quicunque me culpare uoluerit, is ſe non catholicum comprobauit &c. Ecce quam expreſſe Hieronymus, eos qui a Pontificum traditionibus deflectunt, hæreticos eſſe atteſtatur. idq; ea tantũ rõne ductus, quia Petri ſedẽ tenẽt, hæc ille ad Damaſum, in. c. Hęc eſt fides. xxiiii. q. i. ac in multis aliis locis, (quę breuitatis gratia relinquũtur) Põtificiã maieſtatẽ uſq; ad aſtra extulit. Papã Ambroſius fidei firmamẽtũ appellare nõ dubitauit in. c. Fidelior. L. diſt.

eiuſdem

ait Gregorius in.c.Nulli.xix. diſt.Cyprianus quoque ac-
in hanc eandem opinionem adductus ſic ait, qui cathe-
ſe eſſe in eccleſia non confidat ut legitur in.c. Qui Cathe
Quis autem Cyrillo maiorem unquam honorem Pontifici- 453
in libro theſaur. poteſtatem illorum tam excelſam, tam ſubli
uique uenerandam eſſe prædicauit. ut ea in terris non modo
ius reperiri, ſed neque huic ſimile unquam posſit excogitari.
um ſententiam Auguſtinus, Io.Chryſoſtomus, Ignatius, cæ-
illi ac ſancti Patres unanimiter acceſſerunt. concilium uero
Papa celebratum humili professione Romanam eccleſiam,
iam appellat, ut legitur in.c. Opponebat. lxxix.diſt. Denique
quo aderat Carolus Imperator, eandem eccleſiam honorari
et uix ferendum ab ea ſede iugum imponatur pia tamen deuotio
ecipit.c. In memoriam .xix. diſt. Itaque cum tales ac tanti uiri
adiderint, cum tantæ dignitatis ſit Romana eccleſia, tantæ pote-
is Pontifex, tantæ demum authoritatis ſint ac numero plurimi,
etiam poteſtatem non modo uenerati ſed etiam atque etiam admi
uos qui canones contemnendo, ſimul eos omnes contemnere au
biſcum diu & multum cogitate qui nam tandem uos ſitis, qui fue-
uitam cum uita ueſtra, poteſtatem cum poteſtate, doctrinam cum
a, pietatem cum pietate, omnes deniq; illorum uirtutes cum ueſtris
rate: & quod in arcano pectoris, conſcientia dictarit, iudicate. Vide-
bſecro (ut nunc poteſtatem ac uitæ ſanctitatem prætermittamus) quis
eſtrum Hieronymo doctior ſit? qui præter linguarum trium peritiam, tam
multa ſciuit, ut de eo uere dictum omnibus uideatur, neminem ſciſſe quod
ille ignorauit. Quis Auguſtino in omni ſcientiarum genere excellentior?
Quis Cypriano? Quis Chryſoſtomo uel eruditior uel eloquentior? ut in-
terim Gregoriū, Ambroſium, Cyrillum, Ignatium, Bonifacium, Bernardum,
& alios magni nominis uiros omittam, quorum doctrina, & falſarum opi-
nionum offendicula ſublata ſunt: & ſana eccleſiæ dogmata ita illuſtrantur, ut
toto terrarum orbe clarius eniteſcant. Cæterum ſi tantum ſapere uultis quan-
tum oportet, ſapientisſimi uiri Salomonis conſilium accipite, qui monet, ne
quiſquam prudentiæ ſuæ innitatur, ne uè apud ſeipſum ſapiens ſit: ſed quid
prudentiores ſentiant ſubinde conſideret: nec ab illis temere diſſentiat. Qui
ſedem.B.Petri contemnit, locum terribilem, & terram ſanctam contemnere
ſe meminerit: & audaciæ ſuæ pœnas reformidet. Qui Pontifici reſiſtit, di-
uinæ ordinationi reſiſtere ſe intelligat, & ſubinde memoria repetat, quid hu-
iuſmodi hominibus in Deuteronomio Deus comminetur quaſi de ſublimi
ſpecula clamitās: Qui ſuperbierit & obedire ſacerdotis imperio recuſarit mor
te moriatur. Proinde ſi quid aut rationes, aut magnorum uirorum autho-
ritates, aut preces apud uos meæ poſſunt, redite tandem in uiam, ac ſanctisſi
me affirmanti credite, ſcitoteq; me non cenſoria ſeueritate, quam mihi non
uindico, ſed fraterna caritate qua uos proſequor ea monuiſſe, quæ uera, &
famæ ac ſaluti ueſtræ utilia, ac neceſſaria, exiſtimaui.

G Verum

Verum ut tandem eo redeamus unde nos Chriſtianu
tes ac lapſos fratres auocarat: ex iis quæ diſputata ſunt,
ligimus atque concludimus, nullum prorſus caſum re
concilium plus habeat poteſtatis, quam uerus & indubit
iis tamen omnibus & nos ipſos & ſcripta noſtra ſanctæ Ro
qua diſſentire nefas eſt, arbitrio ac cenſuræ ſubmittimus. ne
cæ tantum poteſtati, ſed prudentium ac doctorum omnium
re uolumus: a quibus ut laudari honorificum, ita emendari fr
per exiſtimauimus.

FINIS.